

Marcos Jesúsnua Yoikī Keneni

*Juan Maotista tsōa istomaxō ato yoini
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)*

¹ Ë mato meka shara yoinō Jesucristoōnoa. Nā Jesucristo Niospa Fakekōi.

² Afetīama nā Isaías Niospa shināmanaino Jesucristoōnoa yoikī kirika keneni iskafakī:

Mī nai mēranoax nāmā fotoyoamano nā ëfe meka yoimis ē atoki rekē nīchixii mīōnoa ato yoinō, itipinīsharanōfo chipo mia nikasharaxikani kiki, ixō Epa Niospa ãfe Fakeōnoa yoinino Isaías keneni.

³ Askatari anā keneni iskafakī:

Tsōa istoma anoxō yorafo yoixii akiki feaifono iskafakī ato yoixii nā ëfe meka yoimisto ato yoixii iskafakī: “Itipinīsharakāfe. Mā chaima nōko Ifo oi kikī. Māto chaka xatekāfe isharaxikāki,” ixō ato yoixii, ixō Juanoa yoikī Isaías kirika keneni. ⁴ Nānorikōi Juan ato yoini tsōa istomaxō yorafo ato maotisafayanā. Ato iskafakī yoiyanā: “Anā Nios shinākāfe māto chaka xateyanā ē mato maotisafanō Epa Niospa māto chaka mato soaxonō,” ixō Juan ato yoini. ⁵ Nāskakē keyokōi Judea anoax feaifono, Jerusalén anoaxri fenifo, ato yoiaito nikai fekani. Nānoxō a afara chakafamisfo yoiaifono, Juan ato maotisafapani faka Jordán anoxō.

⁶ Akka Juan ãfe rapati kamīcho fichi kishi faxō safepaoni. Ñfe sītorari fichi koiro safepaoni.

Nāskaxō tseo pipaoni, fonari apaoni. ⁷ Nāskaxō Juan ato mēxotaima yoipaoni: “Nā ea keskarama mā chaima oi kiki, nā sharafinakōia. Aato afama mīshti fatiro, ē atiroma keskara. Akka ē afaama,” ixō ato yoipaoni Jesúsnoa yoikī. ⁸ “Akka ē mato fāka mēra ikimapakea maotisafakī. Akka nā rama oaito ãfe Yōshi Shara mato mēra naneyoi,” ixō Juan ato yoini.

*Juan Jesús maotisafani faka Jordán anoxō
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)*

⁹ Nāskano Jesús kani Nazarete anoax, Galilea mai ano. Nānoxō faka Jordán anoxō Juan ato maotisafani. ¹⁰ Nāskafaino Jesús fakanokinoax fin-inākafā ñia nai fepekemeaito ñini. Akiki Niospa Yōshi Shara fotoiyoi oa rifi keskara oni. ¹¹ Nāskaino nai mēranoax mekaito nikani iskafakī yoiaito: “Mī ēfe Fakekōi, ē mia noikōi. Ē mikiki inimasharakōi,” ixō yoiaito nikani.

*Satanás chakata Jesús afara chakafamapaini
(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)*

¹² Nāskata Niospa Yōshi Sharapa Jesús iyoni tsōa istoma ano. ¹³ Nāri cuarenta nia ini, yoināfo mēra. Nārixō Satanás afara chakafamapaiyaito ãfe ãjirifāfe kexenifo.

*Galilea anoxō Jesús ato yoikī taefani
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)*

¹⁴ Akka mā Juan karaxa mēra ikimaitafono Jesús kani Galilea ano Niospa meka shara yorafo yoikai. ¹⁵ Ato yoikī iskafani: “Nōko Ifo Nios mā chaima matoki oi kiki, xanñofinakōi a ixii. Māto chaka xatekāfe anā Nios nikakōisharaxikakī. Ñfe meka sharari nikakōikāfe chanīmara fayanā.”

*Jesús cuatro feronāfake kenani tarafanāfānē foe
fimisfono āfe inakōi inōfo
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)*

¹⁶ Ato askafakī yoita Jesús Galilea īa kesemē kani. Kakī fichini Simón yafi onefetsa Andrés. Nā rafeta tarafanā fimisfo inifo, āto tarafanāfā faka naki poteaifāfe. ¹⁷ Jesús ato yoini iskafakī: “Efe fokāfe. Māfi tarafanāfānē fimiskī. Mā foe ichapa rasi tarafanāfānē fiai keskari fakī iskaratīari mā ekeki yora ichapa efexii ē āto Ifo inō,” ixō Jesús ato yoini.

¹⁸ Ato askafaino tarafanāfā fafaikani afe fonifo.

¹⁹ Anā orishta fāi katapaikī Jesús ñia Santiago onefetsa Juan fe nia ini. Nā rafeta āto apa feta kanōa nakixō tarafanāfā itipinī fanifo, kishifikākī.

²⁰ Nā raferi Jesús ato kenaino nā rafeta āto apa Zebedeo yafi āfe inafoya ato nñchifainifo. Āto kanōari ñifainifo Jesús fe fokākī.

*Nā feronāfake niafaka nanea ini
(Lc. 4.31-37)*

²¹ Jesús aõxō tāpimisfo fe kaax Capernaúm ano nokoni. Pena tenetitīa nā ichanāti pexe mēra Jesús ikikaixō ato yoikī taefani. ²² Ato yoiaito nikakī yorafā rasichi Jesús ñiketsanifo. “¡Kee! Nikakapo. Nato tāpikī finakōia, a Moisés yoikī kirika kereni keskara ato tāpimamisfo keskarama, meka sharakōi nato yoi,” fanifo. ²³ Judeofāfe ichanāti pexe mēraxon yora mēra niafaka yōshi chaka nanexō Jesús fāsikōi mekafani.

²⁴ Iskafakī yoini: “¿Afeskakī mī noko fekaxte-faiyoamē, Jesús Nazarete anoato? ¿Mī noko a omiskōipakenakafo mēra mī noko potaiyoamē? Ě

mia ūimisnō, mī sharakōinō Niospa mia nīchiano,” fani.

²⁵ Jesús niafaka yōshi chaka iskafakī yoini: “Askayamafe. Na feronāfake makinoax tsekekaitāfe,” faino, ²⁶ niafaka yōshi chakata feronāfake choamata, fāsikōi mekainākafata a makinoax tsekekaini. ²⁷ Askaito ūikani, yora rasi ratei fetseyanā ãa ranā yoināi fetsenifo iskakani: “¿Tsoamē na? Na tāpisharakōixō ato yoiai nā xanīfāfe tāpisharakōixō ato yoiai keskara. Nā niafaka yōshi chakafāferi nikakani ato yoiaito,” ikanax yoinānifo.

²⁸ Nāskakē keyokōichi nikaketsanifo Galilea mai anoxō nā Jesús aka keskara.

*Jesús Simón Pedro rayos sharafani
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)*

²⁹ Nā ichanāti pexe mēranoax Jesús tsekekaini. Santiagonō, Juannō fonifo, Simón feta Andrés āfe pexe ano. ³⁰ Akka nāno Simón āfe rayos yōxafo yonai raka ini. Nāno rakano Jesús yoinifo. ³¹ Jesús akiki kaxō āfe mīfi fininīfanaino a yonai koshikōi sharatani. Mā sharaxō pīchani ato pimaxii.

*A isinī ikaifo Jesús ato sharafani
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)*

³² Mā xini kaino a isinī ikaifoya a niafaka chaka naneafo Jesúski efenifo. ³³ Nāskakē nānoafo keyokōi yorafo ichanānifo nā pexe fepoti anoax. ³⁴ Jesús ato sharafani yora ichapa pae fetsa fet-satapafāfe ikaifono. Niafaka chakafori ato mēra naneano ato makinoa pōtani. Akka Jesús niafakafo mekamanima māmāi tāpiafāfe Jesúsmāi Niospa Fakekē.

*Jesús ichanāti pexe mēraxō Apa Niospa
mekasharaõnoa ato yoini
(Lc. 4.42-44)*

³⁵ Mā chaima penaino, Jesús fininākafā pexe rasi mēranoax tsekekaini tsõa istomaxō Apa Nios kīfikai.

³⁶ Mā Jesús ato makinoax penaino kaano Simón āfe rafeafo fe kani Jesús fenaikai. ³⁷ Mā fichikaxō yoinifo iskafakakī: “Keyokōichi mia fenakani,” fanifo.

³⁸ Askafaifāfe nikakī Jesús ato kemani iskafakī: “Nō chaima fetsa ano kanō fokāfe, anoxori nō ato Niospa meka tāpimanō. Nāskakē ē oa,” ato fani.

³⁹ Nāskakē Jesús kafāsapaoni nā Galilea pexefo tii ano Niospa meka shara ato yoifofāsafai ichanāti pexe mēraxō. Fanīma mīshixō niafaka yōshi chakafo ato makinoa ato potafofāsafai.

*Jesús yora rashkishiai sharafani
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)*

⁴⁰ Feronāfake fetsa isinī iki rashkishi fetseax Jesúski oni. Akiki oxō ratokonō mai chachipakefōfā yoini iskafakī: “Ea mīa sharafapaikī, ea mīa sharafatiro,” fani.

⁴¹ Askafaito nikakī Jesús shinākōini, omiskōiaito. Nāskaxō āfe mēkemā ramāyanā yoini iskafakī: “Ē mia sharafanō. Iskaratīa mī sharaikai,” faino, ⁴² a rashkishi fetseai koshikōi sharatani. Nāskax sharakōi ini. ⁴³⁻⁴⁴ Mā sharano Jesús nīchini iskafakī yoianā: “Mī tsoa yoiki. Akka nā ato Nios kīfixomis ispatāfe. Nāskaxō ovejanā fake foxō ināfe mia retexonō Moisés yoini keskafakī. Nāskaxō keyokōichi tāpinōfo a mī isinī imis mā mī sharano,” ixō Jesús yoini.

⁴⁵ Jesú斯 askafakī yoifiano, akka nā feronāfake mā kaxō ato yoifofāsafani. “Ōikapo, mā Jesú斯 ea sharafaa,” ixō ato yoifofāsafani. Nāskakē Jesú斯 anā pexe rasi ano ikixō ato yoitiroma ini. Xafakīa nini, tsōa istoma ano. Nāskafaino pexe rasi anoafo akiki fenifo ūifekani.

2

*Jesú斯 yora finimisma sharafani
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)*

¹ Mā samaraka pishtata Capernaúm ano anā oni Jesú斯. Mā nokoano, “Mā Jesú斯 anā oa ūfe pexe ano,” fanifo. ² Nāskakata Jesú斯 fe anā ichanānifo pexe mēraxō. Jesú斯 nikakani. Pexe ano fospikōikanax ūfe emāiti ninifo ūfe feputi ano ikitiroxakākima. Nānoxō Jesú斯 ato tāpimani Niospa meka. ³ Mā ato tāpimanaino feronāfake cuatro nokotoshinfo. Yora finimisma ūfe xefapa efenifo. ⁴ Mā xītiafono ikitirofoma, Jesú斯 ano nā yora finimisma efepaiyafono ikitirofoma ini. A pexe sapa mānāoxori paitinī māpekaxō fotomanifo ūfe xefapa ratakaxō. Risfi rafeta nexati fākaxō a mānāoxori kini fakaxō, nā finimisma fotomanifo, ūfe xefapa. ⁵ Jesú斯 ato ūikī tāpikōia ini. “Naato nōko yama noko sharafaxotiroki,” faifono Jesú斯 tāpini. Nāskafaifono a finimisma Jesú斯 yoini iskafakī: “Efe yorashta, mī chaka mē mia soaxona,” Jesú斯 fani.

⁶ A Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe ranārito ano tsaoxō nikakī shinānifo. ⁷ Nānoxō shinānifo: “¿Afeskai Jesú斯 mekaimē iskai? Tsōa noko chaka soaxotiroma. Nios fistichi noko axotiro. ¿Jesú斯 ūa shināimē Nios?” ixō shinānifo.

8 Askafaifāfe Jesús ato tāpini āto shinā mēraxō shināifāfe. Jesús ato yoini: “¿Afeskai mā iskara shināimē?” ato fani. **9-10** “Akka ea Niospa shināmani. Nāskakē ē mato ōimanō Niosxō na feronāfake ē sharafatiro. Tsōa iskara atiroma, Niospa shināmanai fistichi atiro. Nāskakē ē na feronāfake sharafa mā tāpinō Niosxō ēri āfe chaka soaxotiro,” ixō ato yoini. Nāskafata anā yoini feronāfake finimisma, **11** “Fininākafāfe. Mī xefa fifaini, mī pexe ano katāfe,” fani.

12 Askafaino fininākafani. Fininākafaxō āfe xefa fifaini, āfe pexe ano kaito keyokōichi ōinifo. Nāskakaxō, “¡Aicho, Nios sharakōi! Na keskara nō ūimisma, sharakōi,” fanifo.

*Jesús Leví ifini aõxō tāpimis inō
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)*

13 Nāskax Jesús anā kani īa efapa ano. Anoxō yora ichapa rasichi ōinifo. Nānoax Jesúski ichanānifo. Nānoxō ato tāpimani. **14** Nānoax kakī Jesús finōfāikī Leví* ōini, a yonoai āfe tsaoti mīsa ano tsaoxō, ato keyokōi kori fīaito. Nā Leví āto kori fīamis ini āfe xāñīfo minixiki Roma anoa. Leví Alfeo fake ini. Jesús ōixō yoini: “Leví, efe kafe ē mia tāpimanō,” fani. Askafaino Leví afe kani.

15 Nāskax Jesús aõxō tāpimisfo fe kani Leví ato kenano a anoxō pii fokani. Ato kori fīamisfo fe yora chakafori a Moisés keneni nikamisfo-mafāferi Jesús feta pinifo. Yora ichapa Jesús fe foafofāinifo. Nāskakē yora ichapakōichi Leví pexe mēraxō pinifo. **16** Nāskakē a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo nāfori fariseofo inifo.

* **2:14** Leví ane rafeya ipaoni. Āfe ane fetsa Mateo.

Afāfe Jesús õinifo yora chakafo feta piaito. Nāskaxō a Jesúsxō tāpimisfo yōkanifo: “¿Afeskakī māto maestro na ato kori fixomisfo feta piimē? Yora chakafo fetari pii,” ato faifono, ¹⁷ Jesús nikaxō ato yoini: “A sharafāfe notoro fenakanima, a isinī ikaifāfemari notoro fenakanima. Akka nā isinī ikaifāfe notoro fenakani. Nāskakēri ē ato yora sharafos kenatapa ikerani ē oama. Nā yora chakafo ē ato tāpimaniyoi ē oanō,” ato fani.

*Nā foni tenemisofāfe Jesús yōkanifo
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)*

¹⁸ Juan Maotista āfe inafāfe āto feyafati ipaoni fisti rasi pikakī pipaonifoma foni tenemisfo ipaonifo Nios shara shinākakī. Nā fariseofo nāskarari ipaoni āto feyafati. Nāskakē yora fetsafāfe Jesús yōkanifo tāpipaikakī, “Jesús, ¿afeskakī mī inafāfe mēxotaima piimē? Juan āfe inafāfe foni tenekaninō Nios shināsharakakī. Askatari fariseofāferi foni tenekaninō. Akka, ¿afeskai mīõxō tāpimisfo askaramamē?” fanifo.

¹⁹ Askafaifāfe anā Jesús ato yoini: “Feronāfake āfiyaino, yorafo ano fisti ichanākaxō afara fetsa fetsatapao afeta pitirofo inimayanā, aicho fakakī akiki inimakakī. Akka feronāfāke āfi fikī foni tenetiroma. Askafixō inimakī pitiro. ²⁰ Akka mā fene rēteafono āfe yorafāfe shinākakī foni tenetirofo,” Jesús ato fani. (“Nāskakē ē nono ikano inimakī eõxō tāpimisfāfe efeta pimisfo. Akka mē naano ea shinākakī tsōa pitiroma eõ noikakī,” ato fani.)

²¹ Askata anā fetsa ato yoini: “Tsōa sama fenaya sama xini kishi fatiroma. Nō askafaino sama fena samama chakanatiro. Nāskatari sama fenafe sama xini isharatiroma. Nāskakēri nā ē mato yoiai

keskara mā nikakōixō a mā ipaoni keskara anā mā itiroma māmāi ea nikakōiax. A mā ipaoni keskara shināmakita nāskax māto yora fena keskara shara itiro. ²² Nāskarifakī tsōa māmā fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nā māmānō faraxakaino toxamāiyānō. Nāskakē nā māmā fata fe koiro pisha chakanatirofo. Akka nā māto xinifāfe mato yoimisfo keskara fe nā ē mato yoiai keskara osinātiroma. Nā ē mato yoiai keskara Niospa meka sharakōi. Akka a māto xinifāfe mato yoimisfo anori shināx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka osinātiroma. Nāskakē mā nikapaifi mā shināsharatiroma. Nāskarifakī tsōa māmā fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nā māmānō faraxakaino toxamāiyānō. Nāskakē nā māmā fata fe koiro pisha chakanatirofo. Akka nā māto xinifāfe mato yoimisfo keskarafe nā ē mato yoiai keskara osinātiroma. Nā ē mato yoiai keskara Niospa meka sharakōi. Akka a māto xinifāfe mato yoimisfo anori shināx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka osinātiroma. Nāskakē mā nikapaifi mā shināsharatiroma.”

*Nā judeofāfe pena tenetitīa Jesúsxō tāpimisfāfe
aros keskara metesfenifo
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)*

²³ Jesús aōxō tāpimisfo fe kani a judeofāfe tenetitīa. Tarepa kakī āfe inafāfe aros keskara meteskaxō fikaxō pinifo. ²⁴ Nāskafaifāfe fariseofāfe ōikakī ato iskafanifo: “Óipo. ¿Afeskakī mī inafāfe na aros keskara metesfekanimē na pena tenetitīa tsōa yonotiroma ixō Moisés noko yoifinino?” fariseofāfe fanifo.

25 Ato askafaifono Jesús ato kemaní: “Akka, ¿a nōko xini Davidōnoa kirika kenenifo keskara mā õimismamē? ¿David afaa afeska fanimē ãfe inafo feta fonāikōikī? **26** Nāskakē David Nios kīfiti pexefā mēra ikikaini. Akka nā Nios kīfiti pexefā anoax Abiatar nā ato Nios kīfixomisfāfe ãto xanīfo ini. Akka nā Nios kīfiti pexefā mēranoa David pāa pini a pāa tsōa pishta pifiatiromano. Akka nā ato Nios kīfixomisfāfe arese a pāa pimisfo ini. Nāskafekē nā pāa David pini a afe foafori ato pikīni.

27 “A Niospa taefakī feronāfake onifani. Askata teneni. Nā feronāfake Niospa tenemani, pena tenetitīa yonoyamanō. **28** Nāskakē Niosxō ē yoitiro na pena tenetitīa ēmāi xanīfokōixō afeskaimākai ē yoitiro. Nāskakē ē mato yoi ëfe inafāfe afaa chakafakanima aros keskara meteskakī pena tenetitīa fonāiki finakōikaxō,” ato Jesús fani.

3

*Feronāfake mēke yōshiya Jesús sharafani
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)*

1 Jesús anā ikikaini judeofāfe ãto ichanāti pexe mēra. Nāno feronāfake mēke yōshiya ini. **2** Aas õinifo, judeofāferi. “Jesús sharafaimākai nō õinō na pena tenetitīa,” fanifo yōaxikakī. **3** Askata Jesús yoini nā feronāfake mēke yōshiya: “Fininākafata ano nife nakirafe,” fani.

4 Askata yorafo yōkani: “¿Afaa nō afeska fatiromē pena tenetitīa? ¿Shara nō atiromē? ¿Chaka nō atiroraka? ¿Nō ifitiromē? ¿Nō retetiroraka?” ixō ato yōkani.

Ato askafaito tsōa kemanima. **5** Ato feratexō Jesús ato õini, yora fetsafoõnoax shināyamaifāfe.

Askatari Jesús shināmitsani. Shināmitsaxō yoikī iskafani feronāfake: “Mēshafe,” fani. Askata nikax mēshatani. Mēshatanaino sharatani.⁶ Askaito ūikani fariseofo ūitifishkinifo. Tsekefainifo ichanāti pexe anoax. Taefakakī shinānifo: “¿Afeskafaxō na Jesús nō retetiro mē?” fanifo. Herodes ãfe inafo feta shinānifo.

Yora ichapa ini ūamāfā ano

⁷ Askata Jesús anā kani aõxō tāpimisfo fe ūamāfā kesemē ano. Nāskakē Galilea anoafó yora ichapa rasi fonifo. Jesús chīfafainifo. ⁸ Mā yorafāfe nikakanax fonifo, nā Jesús ato sharafaino nikafaikani fonifo Jesús ari. Judea anoafori, Tiro yafi Sidón anoafori fonifo. Jesús ano nokonifo.

⁹ “Kayakōi yorafo fei kiki,” ato fani aõxō tāpimisfo Jesús. “Ea shoi aki fetirofoki, ea kanōa fexokāfe ē nanenō,” ato fani. ¹⁰ Jesús ichapa yora rasi sharafaino, nāskakē na yora isinī ikani akiki fenifo Jesús shināfāikani ramāpaikani ato sharafanō. ¹¹ Nāskaino a niafaka chakafoyafāfe Jesús ūinifo. Nāskakē Jesús fichikanax feopakefotānifo Jesús nāmā. “Jesús mī Niospa Fakēkōki,” niafaka naneafāfe fāsikōi fanifo.

¹² Askata Jesús ato yoini: “Tsoa yoiyamakāfe ē Niospa Fakēki,” ato fani.

*Jesús aõxō tāpimisfo doce feronāfake ifini
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)*

¹³ Nāskata Jesús māchi keya māpeni. Ari kakī aõxō tāpimisfo ichapa ato kenani ato yoixiki arixō tāpinōfo. Askata Jesús ano fonifo aõxō tāpimisfo. ¹⁴⁻¹⁵ Feronāfake doce faxō ato ifini, afe rafeafono ato nīchixiki aõnoa ãfe meka shara ato yoitanōfo, nāfāfe yorafo makinoa niafaka yōshi chakafo ato

potaxotanõfo. Nãskata nãfo ato aneni, “Êfe meka yoimisfo” ato fakĩ. ¹⁶ Nã tii ato ifipakeni fisti rasi. Taefakĩ Simón ifini. Æfe ane fetsafaxoni, Pedro kenaxiki. Simón ikaino, ¹⁷ Jacobo yafi ãfe onefetsa Juan kenani, ãto apa Zebedeo ini. Jesú斯 ato ane fetsa kenani Boanerges fakĩ. Nõ askafatiro, “Yora finakõia oa nai tiri ikai keskara” fakĩ. ¹⁸ Askatari Andrés kenani, Felipe ikaino, Bartoloméi ikaino, Mateori ikaino, Tomásri ikaino, Jacobo fetsari ikaino, Alfeo fake. Askatari Tadeori ikaino, Simón fetsari ikaino. Na Simón nãskara ipaoni nã yora xanõfo chakafapaikĩ, potapaikĩ fetsafo feta. Mä ato makinoax ota Jesú斯 fe rafeni. ¹⁹ Askatari Judas Iscarioteri ifini. Nã Judás Iscariote Jesú斯 fe iyopaoni. Nãskaxõ chipo chakafakĩ ato achimani Jesú斯 retenõfo. Nã tii Jesú斯 ifini aõxõ tãpimiskõi inõfo.

*Yorafetsafäfe, “Jesú斯 niafakaõxõ ato sharafaira,”
fanifo*

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Nãskata mächifä ariax fotota, ãfe inafo fe ikikaini pexe mëra. ²⁰ Anã yora rasi ichanãfatishoni. Askaito õikĩ, yora ichapa õikãkakĩ, pitirofoma inifo. ²¹ Jesú斯 afe yorafäfe tãpinifo mä pexe mëra kaano fõkaxõ Jesú斯 anoa ifipainifo. Yoiaifäfe nikakakĩ ifipainifo fõkaxõ Jesú斯 anã shinãsharaima faifäfe.

²² Askatari a Moisés yoikĩ kirika keneni keskara ato tãpimamisfo Jerusalén anoax Jesú斯 ano feafono ato yoini: “Na Jesú斯 nã niafaka chakafäfe ãto xanõfoõxõ nã Beelzebú ãfe shara miniano aõxõ ãto niafaka põtai,” fanifo.

23 Jesús nikakī ato kemani meka fetsafaxō: “¿Afeskax Satanás ãa potametiromē? Æa itiroma. **24** Nãskakēri yorafo paxkanākanax ãa ranā retenāi keyotirofo. Askatari pexe rasi anoax ãa ranā retenāi keyotirofo. Nãskax isharatirofoma ãa ranā retenātirofo. **25** Fetsari nã nofe yorafo míshti paxkanātirofoma. Paxkanāx keyotirofo. **26** Nãskakēri Satanás ãfe inafo fe paxkanātiroma. Paxkanāx keyotiro anā xanífo itiroma.

27 “Askatari feronāfake mitsisipakōi taefakī mettexkere akaxoma tsoa ãfe pexe mēra ikitiroma ãfe afama míshti fñaxikakī. Nãskarifiakī nõ yora nexaxō ãfe afara nõ fñatiro keskafakī, nãskarifakī ë Satanás nexaxō Niospa Yôshi Sharaõxõ ë Satanás ãfe ina pôtatiro.

28-29 “Chaníma ë mato yoikōi, keyokōi chaka Niospa soaxotiro. Askatari keyokōi meka chakari Niospa soaxotiro. Askafixō fëtsa yoixõ, ‘Jesús Niospa Yôshi Sharaõxõ askara ato sharafatiroma, Satanás ãfe yôshioxõ ato sharafai,’ askafaito Niospa ato ãfe chaka soaxotiroma, ãto neepakexanõ,” ato fani Jesús.

30 Anori yorafäfe yoini: “Jesús yôshi chakaya,” fanifo. Nãskakē Jesús ato yoini Epa Niospa Yôshi Sharaõxõ ato sharafai.

*Jesús õifekani ãfe afanõ ãfe extonõ fenifo
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)*

31 Jesús ãfe afanõ onefetsanõ nokonifo a Jesús ano. Mä nokokanax pexe mēra ikinifoma. Xafakīa ninifo pexe emäiti. Nãnoxõ yora fetsa nñchinifo Jesús yoitanõfo. **32** A Jesús foaketifaya kekanax

tsaoafāfe yoinifo: “Jesús, mā mī efanō mī extonō nokoafo. Mia yōkakamekani,” fanifo.

³³ Askafaifāfe ato Jesús kemani: “Ēfe efanō, ēfe poinō, ē ato fistis shināima. Yora fetsafori ē ato shināi efe yora keskarafo. ¿Tsoamē ēfe efa, ēfe extofori? ¿Mā tāpipaimē tsoamāki ēfe efa, ēfe extofori? Ē mato yoinō,” ato fani.

³⁴ Askafaxō Jesús ūini a tsaoafo. Nāskaxō ato yoini: “Nā ea Ifofaifo, ea nikaifo efe yorafo. Nakā ēfe extofo, ēfe efafo,” nāskafani. ³⁵ “Nā Niospa fichipaiyai mā akaino Niospa mato fichipaiyai keskarifakī nā ēfe extofo, ēfe chikofo, ēfe efa keskara,” ato fani Jesús.

4

Jesús ato yoini meka fetsafaxō fimi exe saamis-noda

(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Nāskata anā Jesús ato tāpimani īa kesemēxō. Nāskakē yora ichapa ichanānifo Jesús ano. Nāskafono Jesús kanōa īa ketokonō rakano aō naneinīkafanax tsaoni. Akka yorafo īa ketokonō tsaonifo. ² Nāskaxō Jesús ato tāpimani afama mīshti meka fetsafaxō. Ato yoikī iskafani:

³ “Ea nikakāfe ē mato yoinō,” Jesús ato fani. “Feronāfake fistichi fimi exe saafoni āfe nōxati mēra kēchoxō fokī. ⁴ Fimi exe saafoikaino ranāri fai nēxpakīa pakeaino a kachikirixori peyafāfe pini. ⁵ Nāskata fimi exe ranāri makexfoki pakei fetseni mai shara anomia. Nāskakē samamakōi fimi exe foaipaini. ⁶ Akka mā foaipaiyaito xinī namani, yosipanā, āfe tapokairoko mai mēra kasharakē. Foaikax, samama nani xinī tsasifaano. ⁷ Akka

ranāri fimi exe moxafo mēra pakeni. Nāskakē moxafo foaikī namani. Nāskakē fimi exe foaikax fimiymax nani.⁸ Akka fimi exe ranāri mai shara ano pakeni. Nāskax foaisharax fimi ichapayakōi ini. Fetsa treinta fimiya ini. Fetsa sesenta fimiya ini. Fetsari cien fimiya ini.”

⁹ Nāskaxō Jesús ato yoini: “Mā pachoyakī ea nikasharakōikāfe,” ato fani.

Meka fetsafaxō yorafo yoixō a aõxō tāpimisfo xafakīakōi ato yoini

(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Mā yora ichapa rasi foaifono Jesús ares nēteni, akka nā foafāfema a aõxō tāpimisfo docefo fe nēteafāfe yōkanifo. “¿Afaa mī noko yoipaiamē meka fetsafaxō?” faifono, ¹¹⁻¹² Jesús ato kemaní, “Epa Niospa a ika anoxō afe yorafo ato ūkināi afe keskaramākī ē mato xafakīa yoinō. Akka fet-safo meka fetsafaxō ē ato yoiaki. Akka ūifikakī tāpikanima nikafikakīri nikasharakanima. Nios Ifofakaspakani. Nāskakē Niospari ato chaka soax-otiroma.”

Jesús meka fetsafaxō fimi exe saamisnoa ato yoini ato tāpimasharakōixiki

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³ Nāskata ato yoini: “¿Nā ē ato meka fetsafaxō yoiai mā tāpiamamē? Akka, ¿afeskakī fētsa nikatiromē? ¹⁴ Nā fimi exe fanamis, nā Niospa meka yoimis keskara. ¹⁵ Akka ranāri yora fet-safo fimi exe fai nēxpakīa pakea keskarafo Niospa meka nikafikani. Akka Niospa meka mā nikafi-aifono Satanás ato xītitiro peyafāfe fimi exe pitiro keskafakī. ¹⁶ Fetsafo nā fimi exe tokirifo mēra

pakeax foaipaiyai keskarafo. Niospa meka nikai akiki inimakōikī nikayotiro. ¹⁷ Akka nā fimi exe foaikax āfe tapo mai mēra ikikēma xinī namatiro keskafakī. Nāskarifakī fētsa taefakī Niospa meka nikai inimayotiro. Akka afara chaka nokoaino anā inimatiroma anā Nios Ifofatiroma, Niospa meka anā āfe shinā mēra nanekema. ¹⁸⁻¹⁹ Akka atiri fimi exe moxafo mēranoax foaikax yositiroma keskarafo. Nāskariatirofo Niospa meka shara nikasharakanaxma. Akka fētsa afarafo shinākī āfe shinā mēraxon̄ shināchakakōitiro. Nāskaxō kori ichapakōi noikī, ‘Ē kori ichapayax ē inimakōitiro,’ ixō shinākī Niospa meka anā shināima. Nāskakē Niospa meka nikafikī afara fetsafo shināino afaa Niospa axotiroma. ²⁰ Akka atiri fimi exe mai shara anoax foaikax fimi ichaya ini. Āfe fimi treinta ini, fetsari afe fimi sesenta ini, fetsari āfe fimi cien ini. Nāskafakīri fētsa Niospa meka nikakōikī nikasharakōitiro. Akka fētsa Niospa meka nikakōisharakī nā fimi exe treinta keskara itiro, fetsari nikasharakōikī nā fimi exe sesenta keskara itiro, fētsari nikasharakōikī nā fimi exe cien keskara itiro,” ixō Jesús ato yoini.

*Meka fetsafaxō rāpariki Jesús aōxō tāpimisfo yoini
(Lc. 8.16-18)*

²¹ Nāskatari ato yoini. “Akka tsōa rāpari otaxō kafo mēra nanetiroma, askatari a ika nāmā tsāotiroma chaikairoko chaxanō. Akka nō rāpari fomākīa tsāofaano chai chaxatiro. Nāskakē ūisharakōitirofo. ²² Nāskarifiakī nō afaa pishta onetiroma, nō onefiano keyokōichi tāpitirofo. Nāskarifiakī a fomāyomisfo Niospa xafakīa faxii.

23 Mā pachoyakī ea nikasharakōikāfe,” ixō Jesús ato yoini.

24 Nāskaxō anā ato yoini. “Nikakapo, ē mato yoinō. Akka a ea nikakī finasharakōiai, Niospa tāpimasharakōi. **25** Akka nā tāpia nā Epa Niospa tāpimakī finasharakōi. Akka fetsa ē tāpisharakōia ifiaxō nikamiskēma, askara yora nā tāpia pishta Niospa anā fīlatiro,” ixō Jesús ato yoini.

Jesús meka fetsafaxō yoini, fimi exe yositiroōnoa

26-29 Nāskata Jesús anā ato yoini. “Epa Nios xanīfāfe noko ūkinā iskaraki. Nā feronāfāke fimi exe mai shara ano fana keskaraki. Mā fanax oxatiro fakishi, akka penata yonotiro. Nāskakē ifāfe ūiyamaino ares fimi exe yositiro. Nāskakē mai mēranoax fimi exe āfe tapo foaikax yositiro. Mā yosiax efapa itiro, nāskata chipo fimitiro. Nāskata mā fana fimi pachiano, ifāfe topitiro māmāi pachiano,” ixō Jesús ato yoini.

Mostaza exeōnoa yoikī meka fetsafaxō Jesús ato tāpimani

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30 Askata anā Jesús ato yoini iskafakī: “Afe keskaramākī Nios xanīfāfe noko ūkinā ē mato yoinō. **31** Nā mostaza exe yōra āfe tarepa fanatiro. Akka nā fimi exe pishtakōi fetsafo keskerama. **32** Akka nā fimi exe fanax, mā yosiax efapakōi itiro fana fetsafo keskerama. Nāskakē mā teshpapafai fetseano peyafāfe āfe teshpafo ano naa fatiro. Nāskarifiakī taefakī ichapatoma Nios Ifofayotirofo. Akka chipo ichapafāfe Ifofakōitirofo,” ixō Jesús ato yoini.

*Afama mīshikiri yoikī meka fetsafaxō Jesūs ato yoipaoni
(Mt. 13.34-35)*

³³ Nāskatari meka fetsafaxō Jesūs ato tāpimani Niospa meka shara keyokōi tāpikanimākai. ³⁴ Akka meka fetsafaxō Jesūs mēxotaima ato yoipaoni. Akka nā aōxō tāpimisfo xafakīakōi ato yoipaoni.

Jesūs nefe yafi ūamāfā poo iki meseniaito nishpafe

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ Mā yātapakeaino nā pena fisti Jesūs aōxō tāpimisfo yoini: “Nō okiri ūamāfā pokefainikanō, fokāfe,” ato fani.

³⁶ Nāskata nānō yorafo nīchifainifo, Jesūs iy-oifokakī. Nāskakanax kanoānāfā mēra nanefainifo. Mā foaifono kanōanāfā fētsari fokākī yorafāfe ato chīfafainifo. ³⁷ Ūamāfā pokefainaifono nānō atoki nēfefākōi nokoni. Atoki nēfefākōiaino ūamāfā pootianā kanōanāfā faka fospikōini. ³⁸ Akka Jesūs oxano kanōanāfā chipo kamaki rakax, āfe tēkesati kamaki tēkesameax. Oxakē aōxō tāpimisfāfe mōinifo iskafayanā: “¿Ifo, mī noko shināimamē mā nō ūsaikai?” faifono, ³⁹ Jesūs fininīkafāta, “Nēfe, nishpafe,” fata, “Ūamā nishpafe,” fani.

Nāskafaino nefe nishpani anā feroinima ūa fe nefe. ⁴⁰ Nāskata chipo Jesūs aōxō tāpimisfo yoini. “¿Afeskai mā rateimē? ¿Mā ea chanīmara fasharamamē?” ato fani.

⁴¹ Ato askafaino, akka aōxō tāpimisfo ratekōiyanā ūa ranā yoinānifo iskakani: “¡Kee! ¿Na feronāfake afe keskaramē na nefe feta ūamāfānē ato yoiaito nikaiifo?” ikanax yoinānifo.

5

Gadara anoxō Jesús feronāfake makinoax niafaka rasi potani

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Nāskata okiri ūamāfā pokefaikanax nokonifo, Gadara mai ano. ² Nāskata Jesús kanōanāfā makinooax fotopakekafanaino, nā feronāfake niafaka yōshi chaka nanea nāno akiki oni. Nā feronāfake nā maiafo kinīfā mēranoax oni. ³ Mai kinīfā mēra ipaoni. Tsōa nexatiroma ipaoni kaninānā nexafiaifono. ⁴ Akka mēxotaima kaninānā otekere ata metekere ata fafiaifono, kaninā tesa tesa aki fetsapaoni. Tsōakai afeska fatiroma ipaoni. ⁵ Nāskata penata kafāsata fakishchāiri kafāsapaoni, māchifā ariri māpepaoni maiafo anori kinīfā mēra kapaoni. Nāskata fiisiyanā tokirinī ãa tsakamepaoni. ⁶ Akka chai ixō Jesús fichiax, akiki farekekeranax aō fertaifi ratokonō mai chachipakefofāni. ⁷⁻⁸ Fāsikōi yoini fiisiyanā. “¡Ea afeska fayamafe, Jesús! Mī Nios Sharapa Fakekī, ē mia yoi Niospa mia ōi kiki ea omiskōimayamafe,” fani. Nāskai mekani, akka Jesúsmāi iskafakī yoiano: “Niafaka yōshi chakata, na feronāfake makinoax tsekekaitāfe,” māmāi faano.

⁹ Askafaito Jesús yōkani: “¿Mī afe anemē?” faito, nāato kemani: “Ēfe ane Legión nōmāi ichapax,” fani.

¹⁰ Nāskaxō nā nīafaka Jesús yoini iskafakī: “Mai fetsa ari noko nīchiyamape,” fani. ¹¹ Akka nā chaima māchifā mānānēxō kochifāfe pinifo. ¹² Nāskakē niafaka yōshi chakafāfe iskafanifo: “Kochifo mēra noko nīchife, kochifo mēra nō ikinō,” faifono, ¹³ kochifo mēra Jesús ato nīchini. Nāskakē

niafaka yōshi chakafo feronāfake makinoax tsekekainax kochifo mēra iki fetseni. Nā niafaka chakafo dos mil ini. Nā niafakafo kochifo mēra ikiano kochifo ichoax māfāfā ariax īamāfā mēra keyopakeax āsai fetsenifo.

¹⁴ Askaito ōikani nā kochifo kexeafō ichoi fetsenifo. Mā fokaxō a pexe rasi anoafō ato yoinifo, a pexe rasi pasotai ikafori ato yoinifo nā ōiafo keskara. Ato askafakī yoiaifono nikakani yōrafā rasi fenifo kochifo āsaito ūipaikani. ¹⁵ Mā nokokaxō ōiafo nā feronāfake tsaoa ini rapati shara safeax, mā shināsharai a makinoax mā niafaka yōshi chaka tsekeano. Nāskaito ōikani yōrafā rasi ratei fetsenifo. ¹⁶ Nā Jesús niafakafo kochifo mēranoa potaito ūikaxō āto kaifo yoifokani fonifo. ¹⁷ Nāskakē yorafāfe yoinifo iskafakakī: "Jesús, nonoax katāfe, nō mia ūipaimakai," fanifo.

¹⁸ Mā Jesús kanōanāfā mēra naneinākafanaino, nā feronāfake niafakaya ikato, "Ēri mefe kapai," fani. ¹⁹ Nāskafaino, "Maa, mī efe katiroma. Mī pexe ano katāfe. Mī kaifofo fe kaxō mefe yorafo ato yoitāfe a nōko Ifāfe mia sharafa, mō noikī mia sharafaki," ixō Jesús yoini.

²⁰ Askafaito nikafaini nā feronāfake kani. Kaxō nā pexe rasi anoafō ato yoini, nā Decápolis anoafō nā Jesús sharaffaa keskara. "Aira, nikakapo, ¿afeskax sharamē?" iki fetsenifo.

*Jairo fake xotofake mā nakē Jesús otofani.
Askatari kēromāri Jesús rapati mēeax sharani
(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)*

²¹ Askafata Jesús mā kanōanāfānē īamāfā pokferani oano yōrafā rasi ano ichanānifo. Akka Jesús īamāfā ketokonō nēteni. ²² Akka nāno nā ichanāti

pexe anoa xanífo fisti akiki oni, ãfe ane Jairo. Jesús fichiax a nãmã feopakekafani. ²³ Nãskaxõ yoini iskafakí: “Mã ãfe fake xotofake nai kiki. Mĩ mëkemã ea rãmãxoniyofe, sharax ninõ,” ixõ yoiaino, ²⁴ Jesús afe kani, yõrafã rasiri afe fonifo. Afe fokakí shoiakí fetsanifo.

²⁵ Nã yõrafã rasi mëra kêro fisti ato fe kani, doce xinia aka ini isiní iki, imi nesemisma ini. ²⁶ Omiskôitiani sharapai notorofo mëra katiani, mã kori potakí mitotiani ini. Tsõa pishta sharafatiroma ini, askatamaroko isiní iki finakõini. ²⁷⁻²⁸ Nã kêromã Jesúsnoa yoiaifafe nikani. Nãskakẽ yõrafã rasi foaifono ato acho kaxõ ãfe tari kexa ramãkani. “Ê ãfe tari kexa ramãkax ãfe sharatiroraka,” ixõ ãfe õiti méraxõ shinãni. ²⁹ Nãskaxõ ãfe tari kexa ramãkaxõ meea ãfe imi koshikõi nesetani. Nãskaxõ ãfe yora meeaa mã sharakõia meeni. ³⁰ Jesús mã tãpixõ ãfe sharaõnoax nã kêro mã sharano, yõrafã rasi mëra fesoakekafã ato yõkani: “¿Tsõa ea tari ramãkamẽ?” ato fatto, ³¹ a aõxõ tãpimisfãfe yoinifo iskafakakí: “¿Mĩ meimamẽ yorafafe mia shoiakifetsakaxõ mia pitsikinaifafe? ¿Afeskakí mĩ noko yõkaimẽ tsõa ea ramãmẽ?” ixõ fanifo.

³² Askafaifono Jesús aa kemataima õiakeni, tãpixiki tsõa ramãmãkí. ³³ Nãskaino nã kêromã ratei choayanã a sharafaa mã tãpixõ, akiki kaxõ ratokonõ mai chachipakefofã yoini: “Ê mia tari kexa ramãkax mẽ shara,” ixõ yoita a isiní itianiri yoini. ³⁴ Nãskafaito Jesús yoini: “Yõxashta, mã mĩ shara ea chanãmara faax. Nãskakẽ tanaima katãfe a mĩ isiní imis mã mĩ sharaki,” fani.

³⁵ Jesús mekai xateamano nã xanífo Jairo pexe

anoax fetsafo akiki fēkaxō yoifekani fenifo. Iskafakī yoinifo: “Mā mī fake naaki anā nōko Ifo fekaxtefayamafe,” faifono, ³⁶ akka Jesús ato nikakima, iskafakī nā xanīfo Jairo yoini: “Ratekima, ea chanīmara fafe,” ixō yoini.

³⁷ Nāskaxō Jesús, “Tsoa nofe kaima kiki,” ato fani. Pedro iyota, Santiago iyota, āfe exto Juan iyota ato fani. ³⁸ Nāskata mā Jairo pexe ano nokokaxō ūiafo yorafo oiakani fiisinifo nā fake xotofake manokani mā naano. ³⁹ Nāskata pexe mēra ikikaixō ato yoini iskafakī: “¿Afeskai mā oiai fiisikimē? Na fakekai nakeroko oxanō,” ato fani.

⁴⁰ Ato askafaito yorafāfe Jesús ūsaketsanifo. Askafaifono pexe xaki mēranoa keyokōi Jesús ato kāimani. Nāskaxō apa yafi afa iyoni, a afe foafori afe fonifo. Nāskakanax nā fake xotofake raka ano ikifainifo. ⁴¹ Nāskata Jesús mēkemā mētsoinīfō yoini: “Xotofakeshta, ē mia yoikai fininīkafāfe,” faino, ⁴² koshikōi fininīkafāni, nā xotofake doce xinia aka ini. Mā fininākafānax kani. Nāskaito ūikani yorafo ratei fetsenifo. “¡Kee, ūikapo! ¿Afeskaxō otofamē?” fanifo. ⁴³ Nāskaxō Jesús ato yoini: “Mā tsoa yoiki na fake xotofake nakē ē otofakī,” ato fani. Nāskaxō, “Pimakāfe na fake xotofake,” ato fani.

6

Jesús Nazarete anoxō nikakaspanifo

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Nāskata Jesús nānoax kani āfe maikōi ano. A aoxō tāpimisfori afe fonifo. ² Nāskata pena tenetitā ichanāti pexe mēraxō ato yoikī taefani. Anoxō Jesús ato yoiaito nikakani yorafo ãa ranā yoinākani

iskanifo: “Aira nikakapo, ¿Fanīxō iskara tāpikī finakōiamē? Tāpikī finakōixō afama mīshtifo fai tsōa atiroma keskafai,” ikanax āa ranā yoinānifo.

³ “¿Akka namamē a mīsa famis? María fake Santiagonō Joséñō Judasnō Simónnō āto ochi. ¿Akka mā ūimamē afe chikofori nono nofe ikafo? Nāskakē nō nikapaiyaitoroko,” fanifo. ⁴ Askafaifono Jesús ato yoini iskafakī: “Na mai tio anoxō a Niospa meka yoimis nikakōitirofo aōnoa yoisharakōyanā. Akka āfe maikōi anoxō nikatirofoma, āfe kaifofo feta afe yorakōifāfe.”

⁵ Nāskakē arixō afama mīshti fapaifikī anima. Akka a isinī ikaifo fisti rasi ato ramāino sharai fetsenifo. ⁶ Nāskata Jesús shināni: “¿Afeskakī ea chanīmara fakanimamē?” ixō tsōa nikayamaino. Nāskakē pexe rasi chaima ano Jesús kafāsanī ato tāpimafofāsafai.

Jesús aōxō tāpimisfo nīchini Nios Xanīfoōnoa ato yoitanōfo

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Nāskata aōxō tāpimisfo doce kenani. Ato kenaino akiki feafono rafe rasi faxō ato nīchini: “Eōxō niafaka yōshi chakafo ato makinoa pōtatakāfe,” ixō ato yoini. ⁸ Nāskaxō anā ato yoini: “Fāi kakī, mā afaa fokiki, akka māto mēsteti fisti mā fotiro. Māto pishari mā fokiki a mā piairi mā fokiki māto koriri mā fokiki. ⁹ Nāskax fotakāfe māto sapato fistiya, māto rapati fetsari mā fokiki.” ¹⁰ Nāskaxō ato yoini: “Mā pexe fetsa mēra ikiax nāno nētekāfe, nā mā anoax kaitīa. ¹¹ Akka fatora pexe rasi anoxō mato ifikaspayanā mato nikakaspaifono anoax tsekekāfe māto taekinoa mapo taa taa ayanā. Mā askafaino tāpinōfo Nios

atoki inimayamaino. Ë mato parakima yoi. Nã pexe rasi Sodoma anoafeta Gomorra anoafafe afara chakakõi fapaonifo. Nãskakë Niospa nã ato omiskõimanaitña ato omiskõimaxii. Akka nã mato nikakaspaifo nãfo ato omiskõimaki finakõixii,” ixõ Jesús ato yoini.

¹² Nãskakë Jesúsxõ tãpimisfo anoax fonifo yorafo yoifokani. “Mäto chaka xatekaxõ Nios Ifofakäfe,” ato fayanã. ¹³ Ato makinoa ichapa niafaka chakafo potanifo. A isiní ikaifoya ato sharafayanã xiniyaxõ ato mämãyanã.

*Juan Maotista nani
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)*

¹⁴ Xanïfo Herodes nikani Jesúsnoa yoiaifono aõnoa fanïma míshtixõ yoifofásafaifono. Nãskakë Herodes shinãkï iskafani: “Mä Juan Maotista otoita, nãskakë ãfe sharaõxõ ato sharafai,” ixõ shinãni.

¹⁵ Akka fetsafafe yoikï iskafanifo: “Nã ato Niospa meka yoimis Elíaskïa,” faifono, fetsafäferi yoikï iskafanifo: “Nato Niospa meka ato yoimis, nã afetïama Niospa meka ato yoipaonifo keskafakï,” ixõ yoiaifono.

¹⁶ Nãskafakï yoiaifafe nikai Herodes iskani: “Nãkïa Juan, më ato textemafaitano mä anã otoa,” ixõ shinãni.

¹⁷ Herodes Juan reteyoamano yoikï iskafani: “Mĩ exto ãfi fiayamafe,” faito nikakï, Herodes akiki õitifishkiki ãfe sorarofo yoini achikaxõ metexkere akaxõ karaxa mëra ikimanõfo. Akka nã Herodías Felipe ãfe ãfi ini, nã Felipe Herodes ãfe exto ini. Akka nã Herodes Herodías fe fñanãni. ¹⁸ Akka Juan Herodes yoini: “Na mĩ exto ãfi mĩ fñatiroma,” ixõ

yoiaino, ¹⁹ nāskakē Herodías Juan noikaspakōikī retepaini. Akka retepaifikī retetiroma ini. ²⁰ Akka Herodes Juanki rateni māmāi tāpiax Juanmāi feronāfake sharakōikē Nios Ifofasharakōia. Nāskakē kexesharakōini. Nāskakē āfe āfinī noikaspafiaito nikafikī, “¿Ē afeskaimē?” ixō shināta, Herodes Juan nikakōini. ²¹ Akka Herodías mā ato Juan retematiro ini, Herodes āfe cumpleaños ikaino. Nāskakē Herodes fista akī afe xanīfofoya soraro xanīfofoya Galilea anoa xanīfofori ato ichanāfani. ²² Nāskaifono Herodías fake xomaya fista ikaino ikikainax ares yorafāfe ūinōfo mairani. Mairaito ūikī Herodes inimani, a afeta piaifori inimanifo askafanifo. Nāskakē nā xanīfāfe nā fake xomaya iskafani: “Ea yōkafe a mī fichipaiyai, ē mia mininō,” fani. ²³ “Mā na yorafāfe ūikani ē mia pāraima a mī fichipaiyai keskara ea yōkafe ē mia mininō,” ixō yoini.

²⁴ Askafaino nā xomaya kāikaixō afa yoini iskafakī: “¿Ē afaa xanīfo yōkatiromē?” faito āfa kemakī iskafani: “Juan textexō ea āfe mapo ināfe fafe,” fani.

²⁵ Nāskata nā xomaya anā ikikaixō xanīfo yoini iskafakī: “Iskaratīa sapaki rātaxō Juan Maotista textexō ea āfe mapo ināfe,” fani.

²⁶ Askafaito nikai xanīfo shināmitsakōini, Juan shināi. “Akka na yorafāfe nikaifono mē na kēro xomaya yoia. Nāskakē ē ato Juan textemapaiyamafikī ē ato textemani,” ixō shināni. ²⁷ Nāskakē āfe soraro nīchini, Juan textexō āfe mapo fixotanō. ²⁸ Nāskakē soraro karaxa mēra kaxō, Juan textexō āfe mapo sapaki feni. Nāskaxō nā kēro xomaya ināno, nāatori āfe afa ināni.

29 Nāskakē Juan āfe inafāfe nikanifo mā textefono. Nāskakē āfe yora fonifo maifaxikakī.

*Jesús cinco milferonāfakefo ato pimani
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)*

30 Mā askano a aōnoa yoimisfāfe afe ichanākaxō yoinifo a atanaifo keskara ato tāpimayanā. **31** Askafaifāfe nikakī Jesús ato yoini: “Niri fekāfe tsōa istoma ano nores kaxō nō teneyonō,” ato fani. Yorafo mēxotaima atoki feaifono, nāskakē pitirofoma inifo. **32** Nāskakē Jesús aōxō tāpimisfo fe kanōanāfānē tsōa istoma ano kani. **33** Akka mā fōkaxō yorafāfe Jesús kaito ūikakī tāpinifo. Nāskakē nā pexe rasi anoafō nā aōxō tāpimisfo fe kai ari ichonifo. Jesús aōxō tāpimisfo fe nokoamatai nokoi taenifo. **34** Mā nokoax Jesús kanōanāfā makinoax fotopakekafā ūia yōrafā rasi ūini. Ato fichixō ato shinākōni, nā oa ovejafo ifomais keskara ato ūikī. Nāskakē afama mīshtifo ato yoisharakōni. **35-36** Nāskakē mā yātапakeaino aōxō tāpimisfo akiki fōkaxō yoinifo: “Mā yātапakei kiki nono tsoa ikamakī. Na yorafo nīchife pexe rasi ari yafi a pexe pasotai ikafo ari fokaxō a piaifo fitanōfo,” faifono, akka Jesús ato kemani: **37** “Askakakīma māroko ato pimakāfe,” ato faito, kemanifo iskafakakī: “¿Mī shināimē na yorafo pimaxiki kaxō a piaifo doscientos kori exenē pāa nō ato fixotanō?” faifono, **38** Jesús ato yoini: “¿Afe tii mā pāayamē? Fokaxō ūiyotakāpo,” ato faito, mā fokaxō ūitakakī yoinifo iskafakakī: “Nāno cinco pāa yafi foe rafes,” fanifo.

39 Nāskakē ato yoini: “Ichanāfaxō na yorafo yoikāfe fasi ano tsaonōfo,” ato fani. **40** Ato yoikī askafaifono keyokōi tsaoi fetsenifo, fetsa ano cien

ini, fetsa ano cincuenta ini. ⁴¹ Nāskata Jesús cinco pāa yafi foe rafe tsomainīfōfā, nai foisnīfōfā Apa Nios aicho fani. Nāskata mā pāa kaxkeketsaxō aōxō tāpimisfo ināni, yorafori ato inānōfo. Askatari foe raferi keyokōi ato inānifo pinōfo. ⁴² Nāskakē mā keyokōichi pikanax māyakōinifo. ⁴³ Nāskakē a chetefaafo pāa yafi foe doce fēta fospikōiya ini. ⁴⁴ A cinco pāa piaifo cinco mil feronāfakesos inifo.

*Jesús īamāfā femākīa kani
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)*

⁴⁵ Mā yorafo pimata Jesús aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Kanōanāfānē nanekāfe okiri īamāfā pokefaitaxikāki Betsaida ano rekē nokotaxikakī. Ě fenakaimakai, ē na yorafo nīchiyonō,” ixō ato yoini. ⁴⁶ Mā yorafo nīchita māchi keya ari arese kani arixō Apa Nios kīfikai. ⁴⁷ Mā fakishaino īamāfā nakirafe kanōanāfā ini. Akka Jesús kanima, ares fisti nēteni. ⁴⁸ Jesús ūini aōxō tāpimisfāfe tōfeaifāfe nēfefanē ato katima faino īamāfā pooiki mesenikōiaino, mā penaino. Nāskakē Jesús atoki kani īamāfā femākīa. Akka īamāfā femākīa kakī oa ato finōfainai keskara ini. ⁴⁹⁻⁵⁰ īamāfā femākīa kaito ūikakī niafakara ixō shinākani. Tai tai inifo. Nāskakē keyokōichi ūikani rateaifono. Akka Jesús ato yoini iskafakī: “¿Afeskai mā rateimē? Ěki rateyamakāfe,” ato fani.

⁵¹ Nāskata kanōanāfā mēra naneinākafā, nēfefā nishpafani. Nēfefā nishpafaito ūikakī a aōxō tāpimisfāfe, “¡Kee! ¿Afeskaxō nēfefā nishpafaimē?” fanifo. ⁵² Akka Jesúsnoa tāpiyonifoma, Jesús afama mīshti fatiroxakī cinco pāa cinco mil feronāfakeso

ato pimafitano. Niospa Fake fiano ãto õiti mēraxõ tsõa shinānima, tāpiyonifoma.

Jesús Genesaret anoafو a isinī ikaifo ato sharafani

(Mt. 14.34-36)

⁵³ Jesúس aõxõ tāpimisfo feta ūamāfā pokefainax Genesaret mai ano nokoni. Nāno ūamāfā ketokonõ kanōanāfā nexanifo. ⁵⁴ Nā kanōanāfā mēranoax fotopakefotānaifono, yorafāfe tāpinifo. ⁵⁵ Mā tāpikanax pexe rasi pasotai ichoi fetsenifo. Nāskakaxõ a isinī ikaifo, rātati kamaki rātakaxõ ato efenifo Jesú� ano. ⁵⁶ Nā Jesú� kai ari fanīma mīshtixõ, a isinī ikaifo fai nēxpakīa ato rātanifo. Nāfāfe, “Noko ramāmafe nō mia tari kexa ramākanõ,” fanifo. Nā ramāifo tii sharai fetsenifo.

7

Jesús ato yoini afeskai yorafo chakafomakī
(Mt. 15.1-20)

¹ Nāskata fariseofo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo Jerusalén anoax Jesú� ano fenifo. ²⁻³ Nāfāfe õinifo Jesúsxõ tāpimisfāfe mechokomexoma piaifāfe, a ãto xinifāfe yoinifo keskayamaifono. Nāskakē ato mekafanifo. Akka fariseofāfe keyokōi judeofo ãto xinifāfe yoipaoni keskapaonifo. Piamax taeyoi mechomepaonifo chipo pixakakī. ⁴ Akka a afarafo ato miniaifo anoax fekanax, a ato xinifāfe yoinifo keskai mechokomekaxoma pitirofoma. Æto xinifāfe afarafo feyafapaonifo keskai nāfori askapainifo. Æto kechofoya, ãto jarafoya ãto ochamefetifoya,

āto rakoti chokapaonifo āto xinifāfe apaonifo keskara.

⁵ Nāskakē fariseofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe Jesús yōkanifo: “¿Afeskakī na mīõxō tāpimisfāfe a nōko xinifāfe yoinifo keskara nikakanimamē na mechokomexoma piaifofaifāfe?”

⁶⁻⁷ Jesús ato kemani iskafakī: “Nā Niospa meka yoimisto Isaías matoõnoa yoini iskafakī:

Na yorafāfe afaa tāpiafoma ato separapaimisfo. Na yorafāfe eõnoa yoisharafikakī, akka āto õiti mēraxō ea shināsharafoma. Āakōi ichanākanax fanāikani ea kīfiyanā. A yorafo tāpimanaifo keskarakai ēfe mekama. Āakōi shinākaxō ato yoikani,

ixō Isaías Niospa meka keneni. ⁸ Nāskakē a Niospa yoini keskara mā shinākima, a māto xinifāfe yoini keskara mā shināmis.

⁹ “Nā mā shināpaiyai keskara fisti mā shināpai. Nāskakē a Niospa mato yoini keskara mā anā nikapaima. ¹⁰ Akka Moisés yoini iskafakī: ‘Māto epa yafi māto efa nikasharakāfe. Akka a āto apa yafi āto afa chakafaifo ato retekāfe,’ ixō yoini. ¹¹⁻¹² Anori kenekī yoifinino, akka mā yoikī iskafamis: ‘Feronāfāke āfe apa yafi āfe afa yoikī iskafatiro: “Ē mato afaa inātiroma, nā īfenāfo mē Nios inākī ixō yoitirofo,”’ mā famis. Nāskata a Niospa yoini anori mā ato yoimisma māto epa yafi māto efa kexeshakāfe ifiano. Akka mā ato yoimis iskafakī: ‘Anā māto epa yafi māto efa mā afaa inātiroma,’ ixō mā ato yoimis. Na shara. ¹³ Nāskakē a Niospa yoini anori yoitama, a māto xinifāfe yoipaonifo anori fisti mā ato yoimis.

Nāskaxō afara fetsafo mā famis, Niospa mekakōi mā yoimisma,” ixō Jesús ato yoini.

¹⁴ Nāskaxō Jesús yorafo kenaxō ato yoini iskafakī: “Keyokōichi ea nikasharakōikāfe tāpisharakōixikakī ē mato yoinō. ¹⁵ Nā nō piaitokai noko chakana fatiroma, akka nōko shinā mēraxonō nō afara chakafo shināito noko chakanafatiro. ¹⁶ Mā pachoyakī nikasharakāfe,” ato fani.

¹⁷ Nāskata Jesús yorafo nīchifaini pexe mēra ikini, nānoxō a aoxō tāpimisfāfe yōkanifo: “A mī yorafo yoia keskara nokori yoife nō tāpinō,” fai-fono, ato yoikī iskafani: ¹⁸ “¿Afeskakī māri mā nikasharaimamē? ¿Mā tāpiamamē afara nō piato nōko xaki mēraxonō noko chakafatiroma? ¹⁹ Akka a nō piai nōko ñiti mēra kaima, nōko ãto mēra kai, mā nōko ãto mēranoax payokomeano chipo nō aya safatiro.”

“Akka a nō piai chakama, keyokōi shara,” ixō ato yoini. ²⁰ Nāskaxō anā ato yoini: “Akka māto shināmā shināxō mā afarafo chakafatiro. ²¹⁻²² Nāskakē ãto shinā mēraxonō shinākakī, yorafāfe afara chakafo shināmisfo. Feronāfakesfāfe ãto ãfima chotaifono, kērofāferi ãto fenema chotamamisfo. Nāskata yometokata, ato retemisfo. Askatari kēro fetsafo kaxefakāta, fetsafo chakafakī, mekafakāta; afara fetsafo chakafakāta, ato pārakāta, a afara apaiyaito fisti akāta, a fetsafāfe fiaiti fipaikāta, ãa chanīkāta, ãa kakapaikāta, askatari shināsharamisfoma. ²³ Nā afara chakafo ãto shinā mēraxonō shināito keskafakī nāato ato chakafaxii,” ixō ato yoini.

*Xotofake judeoyamafixō Jesús chanīmara fakōini
(Mt. 15.21-28)*

²⁴ Nāskata nānoax pexe rasi Tiro ano Jesús kani. Mā kaax pexe fetsa mēra ikini, ano ikikē tsōa tāpiamanō. Akka nāno ikiax onetiroma ini. ²⁵ Nānoa koshikōi tāpinifo, nāskakē nā fake xotofake niafaka naneato ãfe afa Jesús ano kaxō a nāmā ratokonō mai chachipakefofāni. ²⁶ Nā kēro xoko fetsa Sirofenicia mai anoa ini. Nāskakē Jesús ano kani. Kaxō yoikai iskafakī: “Ēfe fake xotofake makinoa niafaka yōshi chaka potaxōfe,” fani.

²⁷ Askafafiaito nikakī Jesús yoini iskafakī: “Āa fakefāfe pikī taefayonōfo. Enefe, a fakefāfe piai fīaxō nō paxta inā, askarakai sharamaki,” faito, ²⁸ nā kēromā kemani iskafakī: “Ēje Ifo, a mī ea yoiai keskara mē nikai. Akka paxtafāfe pitirofo a fakefāfe piai ãfe potofo mīsa nāmā keyo pakeaito,” faito, ²⁹ Jesús yoini iskafakī: “Chanīma, mī ea kemasharakōia. Nāskakē mā mī katiro, mī fake xotofake makinoax mā niafaka yōshi chaka mā tsekeaki,” fani.

³⁰ Nā kēro mā ãfe pexe ano nokoxō ōia ãfe fake xotofake raka ini, a makinoax mā niafaka tsekeano.

Jesús feronāfake pāstokōi ita mekamisma sharafani

³¹ Jesús Tiro mai anoax tsekekainikakī, Sidón yafi pexe rasi Decápolis finōfaini kaax, Galilea īamāfā kesemē nokoni. ³² Nāno yorafāfe feronāfake mekamisma ita pāstokōi iyonifo. Mā iyokaxō yoinifo iskafakakī: “Mī mīfi māmāfe nikamismaki pāstokī,” faifono, ³³ Jesús a fisti ori iyoni, yorafo makinoa. Nāskaxō ãfe mīfi ãfe pacho kini mēra meeini. Askafatari ãfe mifiki kemo mechota ãfe

ana ramākani. ³⁴ Nāskafata nai foisnīfotā xakaita yoini iskafakī: “Efata,” fakī. (Akka nōko mekapa nō yoimis iskafakī: “Papeita nikasharafe,” faki.)

³⁵ Nāskafaino, nā pāsto āfe pācho nikasharakōini. Āfe anari sharakōitani, nāskax meka sharakōini. ³⁶ Nāskafata, “Mā tsoa yoiki,” Jesūs ato fafiaino, askatamaroko ato yoikī finakōifofāsa fanifo. ³⁷ Nāskakē, “¡Kee, ōikapo! ¿Afeskaxō iskara sharafaimē?” ikata iskafakī yoinifo: “A pastofo ato sharafaino mā nikakani, a mekamisfomari mā ato sharafaino māmekakani,” ikanax yoinānifo.

8

Jesús cuatro mil feronāfakē pimani (Mt. 15.32-39)

¹ Nāskata pena fetsa yorafā rasi anā Jesúski fenifo āfe meka nikai fekani. Nāskata a piaifori ano afaa inima. Nāskafono Jesú aõxō tāpimisfo kenaxō yoini iskafakī: ² “Ē na yorafo shinākōi, nono tres nia mā efe ikafono, nonoxori afaa pikanimma. A piaifo mā keyoa. ³ Akka afaa pimaxoma āto pexe ano ē ato nīchiano, fonāikani afaa pikanaxma fai nēxpakīa paketirofo. Atiri chai inoax feafoki,” ato faino, ⁴ a aõxō tāpimisfāfe kemanifo: “Akka, ¿afeskaxō nō ato pimatiromē? ¿Fanīa nō afaa fitiromē, nonokai tsoa ikama?” faifono, ⁵ anā Jesús ato yōkani: “Akka, ¿afe tii mā pāayamē?” ato faito, “Siete pāakīa,” fanifo.

⁶ Nāskakē Jesú, “Yōrafā rasi nāmā tsaokāfe,” ato fata, siete pāa tsomainīfotā. Apa Nios aicho fata, pāa kaxke pakexō aõxō tāpimisfo ināni. Nāfāferi nā yorafo inānifo pinōfo. ⁷ Nāskata foe ichapama

ranāri ini. Nāskakē atoõxō Jesús Apa Nios aicho fata, aõxõ tāpimisfo foe ināni a yorafori ato inānõfo. ⁸ Nāskakē keyokõichi pikanax māyakõinifo. A pikī chetefaafo siete fēta fospikōia ini. ⁹ A piafo yorafo ichapakōi inifo, cuatro mil inifo. Nāskaxō Jesús ato nīchini fotanõfo. ¹⁰ Nāskata Jesús a aõxõ tāpimisfo fe kanõanãfā mēra naneinãkafanax Dalmanuta mai ano kani.

*Fariseofäfe, “Jesús, tsōa atiroma keskara noko ispafe nō mia chanīmara fanō,” ixō yōkanifo
(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)*

¹¹ Nāno fariseofo akiki fenifo afe yoināi fekani, feparaxō yōkapaikani. Iskafakī yoinifo: “Tsōa atiroma keskafakī afama mīshtifo fakī noko ispafe nō mia chanīmara fanō mī Nios ariax oamāki,” faifono, ¹² Jesús fāsi xakainãkafā ato yoini iskafakī: “¿Afeskakī na yorafäfe tsōa atiroma keskafakī noko ispafe ea fakanimē? Ě mato pāraima a Nios fistichi atiro keskara ē matoispaima,” ixō ato yoini.

¹³ Ato askafata mā ato makinoax kai kanõanãfā mēra naneinãkafā okiri īamãfā pokefaini kani.

*“Fariseofo feta saduceofäfe anorima yoimisfoki ato nikayamakäfe,” Jesús ato fani
(Mt. 16.5-12)*

¹⁴ Akka mā fōkakī, a pifofaifo shināmaki fainifo. Akka nā kanõanãfā mēra pāa fisti ini. ¹⁵ Askaifono Jesús ato yoini: “Oisharakäfe. Fariseofäfe Herodes feta pāa faraxakafo piyamakäfe,” ato fani.

¹⁶ Ato askafaino, a aõxõ tāpimisfo āa ranā yoinānifo iskakani: “¿Afeskakī noko iskafaimē? Nōkai pāa yama,” ikanax yoinānifo.

17 Nāskafono mā tāpixō Jesús ato yoini iskafakī: “¿Afeskai nō pāayamara mā ikimē, māto ōiti mēraxō mā shināsharaimamē? **18-19** Feroyafiaxō mā ōi sharaima, pachoyafiaxori mā nikasharaima. ¿Akka mā shināimamē? A cinco pāa cinco mil yorafo ē ato pimaita akka, ¿a chetefaafo afe tii fēta fospia mā fuitamē?” ato faito kemanifo: “Doce fēta ikita,” fanifo.

20 “Askatari a siete pāa cuatro mil yorafo ē ato pimaita, akka, ¿afe tii fēta fospia mā fuitamē?” ato faito, “Siete ikita,” fanifo. “Askatari, ¿nā siete pāa ē kaxkeketsaxō ē ato minita cuatro mil feronāfake, afe tii fēta texefafa mā fuitamē?” ato fani. “Sietekīa,” fanifo.

21 Askafaifono ato yoini iskafakī: “¿Ai mā tāpiamamē?” ato fani.

Jesús yora fēxo Betsaida anoxō sharafani

22 Nāskata mā Betsaida ano nokoafono, yora fēxo Jesús ano iyonifo. Mā iyokaxō iskafakī yoinifo: “Jesús, na feronāfake ramāfe,” faifono, **23** Jesús āfe mēkemā nā fēxo mētsoinīfotā pexe rasi pasoatai iyoni. Nārixō āfe kemō āfe fero mechanafayanā āfe mēkemā ramāni iskafakī yōkayanā: “¿Mā mī afara ōtiromē?” fatto, **24** nā fēxo mā ōisharaki iskafakī yoini: “Ē ōi na feronāfakefo oa ififo kafanai keskara,” fatto, **25** Jesús anā āfe mēkemā fero ramākani. Nāskafaano nā fēxo mā sharaxō ōisharakōini. Nāskaxō keyokōi xafakīakōi ōisharakōini. **26** Nāskakē Jesús āfe pexe ano nīchini iskafakī yoiyanā: “Mī anā pexe rasi ano kakiki, mī pexekōi ano katāfe, mī tsoa yoikī,” fani.

*“Mī Cristo mia Niospa ifini nokoki nīchixii mī nōko xanīfo finakōia inō,” ixō Pedro Jesús yoini
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)*

²⁷ Nāskafata Jesús a aõxõ tāpimisfo fe pexe rasi Cesarea Filipo pasoato fonifo. Fāi kakī Jesús ato yōkani: “¿Ea afaa yorafāfe faimē?” ato faito, ²⁸ aõxõ tāpimisfāfe kemanifo iskafakakī: “Fetsafāfe Juan Maotistara, mia fakani. Fetsafāferi Elíasra mia fakani. Fetsafāferi nā ato Niospa meka yoipaoni fetsa rakikīa mia fakani,” ixō yoinifo.

²⁹ “Akka, ¿mā ea tsoara faimē?” ato faito, Pedro kemaní iskafakī: “Mī Cristo mia Niospa ifini nokoki nīchixii mī nōko xanīfo finakōia inō,” fatto, ³⁰ Jesús yoini iskafakī: “Eõnoa tsoa yoiyamakāfe,” fani.

*“Chipo ea retexikani,” Jesús ato fani
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)*

³¹ Nāskata Jesús ato yoikī taefani iskafakī: “Ê chipo omiskōi finakōixii. Askatari ea õikaspakakī ea potaxikani, judeofāfe āto xanīfo fo feta a Nios ato kīfixomis xanīfōfāfe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe. Askatari ea retexikani, akka ea retefiafono tres nia oxata ē anā otoxii,” ato fani. ³² Nāskakē xafakīakōi ato yoini. Ato yoikī askafaito ori iyoxõ Pedro yoini iskafakī: “Ifo, askayamafe mia retekanima kiki,” fatto, ³³ anā Jesús fesoakekafā aõxõ tāpimisfo õiyānā iskafakī Pedro yoini: “Emakinoax katāfe, Satanás. A Epa Niospa shināi keskara mī tāpiamaki. Akka nā yorafāfe shināifo keskara mī shināikai,” fani.

³⁴ Nāskata Jesús aõxõ tāpimisfo yorafō kenaxõ ato yoini iskafakī: “Fatora fetsa ēfe inakōi ipaikī

ãakõi apaiyai keskara anã atiroma. Nã ë yoiai keskara nikakõitiro. ‘Êfe Ifoxõ ea retefiaifono ëkai ëfe Ifo ë potapakenakama,’ ixõ shinätiro.

³⁵ Akka fëtsa ãa shinätiro iskakï: ‘Ê Nios Ifofaito ea retetirofo. Nãskakë ë Nios Ifofaima,’ ixõ shinätiro mesekï. Askara yora naax ëfe Epa ano katiroma. Akka nã ea Ifofaa, ëfe meka yoiaito askayamâkï eõxõ reteafono ë ifixii efe ïpaxanõ eamäi Ifofamiskë. ³⁶ Akka fatora fetsa afara ichapayakõi ikatsaxakï, anã äfenä itiroma. Mä naax omiskõipakenaka. ³⁷ Akka, ¿nïpaxakï yorafäfe afe tii kopifatirofomë? Maa, afaa kopifatirofoma. ³⁸ Akka fatora fetsa eõ räfikï, ëfe meka sharari yoikaspai yora chakafäfe ferotaifi ëri aõ räfikï yoikï iskafaxii: ‘Ê na yora õimisma,’ ë faxii ëfe Êpa sharafoya fotoxõ, ëfe ãjiri sharafori efe fotopake-fofäxikani,” ixõ ato yoini.

9

¹ Askatari anã Jesús ato yoini iskafakï: “Ê mato pâraima, fatora fëtsa nono efe iyoxõ nayoxoma ëfe Epa xanïfo finakõia õiyoxikani ãfe sharaõnoax oaito,” ixõ ato yoini.

Jesús ãfe femänä fetsa keskara ini, fafekõini. Æfe rapatiri oxokõi ini

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Nãskata mä seis nia finõta, Jesús mächi keyakõi ari mäpeki ãfe ina tiis ato iyoni. Pedro iyota, Santiago iyota, Juan iyota ato fani. Nãriax ãto ferotaifi Jesús fetsa keskara ini. ³ Æfe rapati fafekõini oxo finakõia ini, mä patsasharafikakï tsõa askafatiroma

ini. ⁴ Nānoa Elías yafi Moisés ūinifo Jesús fe mekafono. ⁵ Nāskaifono Pedro Jesús yoini iskafakī: “Ifo, sharakōi ano nō oa. Nono nō tres tapas fanō, fetsa mia axota, fetsa Moisés axota, fetsa Elías axota, nō fanō,” fani.

⁶ Akka aõxō tāpimisfo ratekōinifo. Nāskakē Pedro tāpinima a yoiai keskara, shināyamaino yoini. ⁷ Nāskaifono kōinī ato maipakefofāni. Nā kōi mēranoax mekai iskaito nikānifo: “Nafi ēfe Fakekōiki ē aõ noikōi. Nāskakē nikasharakōikāfe,” ikaito nikānifo.

⁸ Askaito nikafikakī, a kemataima ūiafo ano ato fe tsoa inima, Jesús fisti ares ato fe ini.

⁹ Nāskata mā māchi keya ariax fotoxō, “A mā ūia keskara mā tsoa yoiki. Ē naax mē anā otoano mā ato yoitiro,” ixō ato yoini. ¹⁰ Nāskakē tsoa yoitama. Ares fisti āto ūiti mēraxō shinānifo mā tāpifikaxō. Naax ē anā otoxira nokofaito nō tāpiama ikanax yoinānifo.

¹¹ Nāskaxō Jesús yōkanifo, iskafakakī: “¿Afeskakī a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe iskafakī yoimisfomē Elías rekē oi taexii?” ixō yoimisfo faifono, ¹² ato kemakī iskafani: “Chanīma, Elías rekē fotoi taexii, nāato ato yoisharaxii itipinīsharanōfo. Akka, ¿afeskakī kirika ano kenenifomē, a ē omiskōixiai yorafāfe ea chakafakakī ea potaifono? ¹³ Akka ē mato yoinō mā Elías ifana. Nāskakē nā apaiyai keskafakakī chakafanifo. Nānori aõnoa yoikī kirika kenenifo,” ixō ato yoini.

*Jesús feronāfake naetapa niafaka chaka pōtaxoni
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)*

14 Nāskata mā Jesús fe fōtakakī a Jesúsxō tāpimis fetsafo ano nokokaxō ōitoshinifo yōrafā rasifo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo fe ato fe feratenāifāfe. **15** Nāskafono Jesús oaito fichikanax akiki keyokōi farekefaikaxō, “Kee, mā Jesús oi kiki,” ikaxō yoisharanifo.

16 Askaifono Jesús ato yōkani iskafakī: “¿Afeskai mā ato fe feratenāimē?” ato faino, fētsa kemani iskafakī: **17** “Maestro, ēfe fake ē mikiki efea, niafaka chaka a mēra nanexō mekamamismano. **18** Nā kapaiyai arixō, niafaka chakata achiano paketiani. Āfe axfapa fākox keyopaketiani, askatari āfe piti yeyexamis, askatari charishi fetsemis. Mē mī inafo yoia a makinoa niafaka yōshi chaka pōtanōfo. Akka mī inafāfe attirofoma,” faino, **19** Jesús kemani: “Mākai ea chanīmara faima. Mā afara shināmis. Akka afetīakai ē nono mato fe itianima. ¿Afetīakai mā ea nikaimē? Niri nā fake efekāfe,” faino, **20** nāskakē Jesús ano nā fake iyonifo. Akka nā niafaka mā Jesús tāpixō, nā feronāfake anā choamanaino anā nāmā pakeni. Nāskakē tarame tarame iyanā āfe axfapa fākox keyopakeni.

21 Nāskaxō Jesús apa yōkani iskafakī: “¿Afetīa fitchinimē?” iskaifaito, apa yoini iskafakī: “Afetīa fitchinima. Yomeax fichini. **22** Mēxotaima na niafaka chakata iskafaino, chiinaki paketa fakanaki pakemis, retepaikī iskafaino. Nāskakē mī sharafatiromakī sharafafe, noko shinākī ēfe fake ea sharafaxōfe,” faino, **23** Jesús yoini: “¿Afeskakī ēfe fake mīa ea sharafaxotiromamē mī ea faimē? Ea chanīmara faifono ē ato afama mīshti faxotiro,” fani.

²⁴ Nāskakē nā fake āpa fāsikōi mekani iskafakī yoini: “Ē mīa chanīmara fai, ea axōfe ē mia chanīmara fakī finakōinō,” ixō yoiaino, ²⁵ yōrafā rasi ichanāfono Jesūs ūni, Jesūs feronāfake makinōa niafaka potaito ūipaikani. Nāskakē Jesūs ni-afaka iskafakī yoini: “Niafaka yōshi chakata, na fake mī mekamatama, mī nikamamismaki, ē mia yoikai na fake makinoax tsekekaitāfe, nāskax mī anā a mēra ikiki,” faino, ²⁶ niafaka yōshi chaka fāsikōi fiisini. Nāskakē nā fake anā choamani. Nāskata mā fake makinoax tsekekakaikī oa naa keskara fafāini. Nāskakē iskafakī yoinifo: “Mā naa raka,” faifono, ²⁷ akka Jesūs āfe mēkemā mētsota fininīfotanaino nā feronāfake niinākafāni.

²⁸ Nāskafata Jesūs pexe mēra ikikainano, anoxō a aoxō tāpimisfāfe a fisti yōkanifo: “Akka, ¿afeskakīri nō niafaka yōshi chaka potatiromamē?” ixō yōkaifono, ²⁹ Jesūs ato kemani: “Na keskara ni-afaka mā potakī Epa Nios kīfita foni teneyanā Nios shinākī mā potatiro. Akka mā askayamaxō mā potatiroma,” ato fani.

*Anā Jesūs ato yoini: “Chipo ea retexikani,” ixō
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)*

³⁰⁻³¹ Nāskata Jesūs nānoax a aoxō tāpimisfo fe kakī Galilea finōfaini. Akka Jesūs ato tāpimakaspani, “Ea tāpiyamanōfora,” ixō. A aoxō tāpimisfoosmāi ato tāpimakī iskafakī ato yoini: “Ea achikaxō āto xanīfofo ano ea iyoxikani, afāfe ea retenōfo. Akka ea retefiafono tres nia oxata ē anā otoxii,” ato faito, ³² tsōa tāpinima a ato yoiai keskara. Yōkapai akiki ranonifo.

*“Akka, ¿tsoakaimē sharafinakōia?” inifo
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)*

³³ Nāskata pexe rasi Capernaúm ano nokonifo. Nā pexe anoxō Jesús ato yōkani: “¿Afeskai fai anoax mā feratenāmē?” ato faino, ³⁴ tsoa tooxinima, akka fai nēxpakīanoax feratenāi iskakanax: “¿Tsoakai sharafinakōiamē?” ikanax.

³⁵ Nāskakē Jesús tsaoxō a aõxō tāpimisfo doce kenaxō ato yoini: “Fatora fētsa ato finōpai nā yorafāfe ãto ina keskara itiro, nāskakē keyokōi ato axosharakōitiro,” ixō ato yoini.

³⁶ Nāskata ato nēxpakīa fake yome nīchita, chish-toinīfofā ato yoini: ³⁷ “Akka fatora fētsa ēfe aneõxō na fake yome noikī nāatori ea noisharakōi. Nā ea noisharaito ea fisti noima, nā ea nīchiniri noisharai,” ixō Jesús ato yoini.

*Fētsa noko noikaspatama noko sharafai
(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)*

³⁸ Ato askafaito Juan yoini: “Maestro, mā nō ōia oa feronāfake fistichi mī aneõxō niafaka chaka potaito. Nāskakē mī nofe rafemismaki, askafaya-mafe mī yorafo makinoa niafaka potatiromaki nō faa,” faito, ³⁹ Jesús kemaní iskafakī: “Askafaya-makāfe. Akka nā ēfe aneõxō afama mīshtifo faxō chipo ea chakafakī mekafatiroma. ⁴⁰ A noko chakafakī mekafaima, nofe rafesharai. ⁴¹ Akka fētsa mato shinākī, nato Cristo Ifofaki ixō mato faka ayamanaito, askara Niospa afara ināsharatiro. Chanīmakōi ē mato yoi,” ixō ato yoini.

*Noko fētsa afara chakafamaino āfenā mesekōi
itiro
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)*

42 Anā Jesūs ato yoini iskafakī: “Na fakefāfe ea chanīmara faifono, fatorafāfe ato afara chakafamaifono, tokirinīfaya tenextifaxō fakafā nōafā mēra mā ato potatiro ato anā afaa chakafamanōfoma. **43-44** Akka māto mēkemā mato afara chakafamaino mextemekāfe. Akka mā mā mextemeax Epa Nios ari mā katiro afe nīpaxakī. Akka mifi rafeyaxō mā afara chakafaax chiifā xoisai mēranoax mā omiskōipakenaka, a chiifā nokanakama anoax. Anoax xenafo nayamaino, chiiri nokanakama anoax. **45-46** Askatari mī tāe mia afara chakafamaino oxtemefe. Akka mā mī oxtemeax Epa Nios ari mī katiro afe īpaxakī. Akka mī oxtemeamax tae rafeyax chiifā mēranoax mī omiskōipakenaka, anoax xenafo nayamaino, chiiri nokanakama anoax. **47** Askatari mī fero mia afara chakafamakē tsekafe. Nāskax mī fero fistiax Epa Nios xanīfo ano mī katiroki. Akka mī fero rafeyax chiifā mēranoax mī omiskōipakenaka. **48** Anoax xenafo nayamaino chiiri nokanakama anoax.

49 “Nāskakē chiifā mēranoax keyokōi omiskōipakenakafo. **50** Akka tashi shara. Akka mā nami tashiya ayamaxō, afeska faxō mā anā sharafatiromē, mā anā sharafatiroma, chakanatiro. Nāskakē oa tashi keskara ikāfe isharakōiax. Fetsafo ato yoisharaxikakī anā afaa chakafanōfoma.”

10

*Feronāfake āfe āfife enenātirofoōnoa Jesūs ato yoini
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)*

1 Nāskata Jesūs Capernaúm anoax tsekekainax Judea mai ano kani. Nā Jordán faka ketokonō, nānoxō anā yorafo ichanāfaxō anā ato yoini, ato

yoimis keskafakī. ² Ato yoikī askafaino farise-
ofo Jesūs ano fenifo. Akiki fēkaxō chakafakī
mekamapaikani. Nāskaxō yōkanifo iskafakī: “Nōko
xinifāfe Niospa meka yoikī kenenifo keskafakī,
¿feronāfāke āfe āfi enepaikī enetiromē?” ixō
yōkaifono, ³ Jesūs ato kemanī: “Moisés mato
kirika kenexokī, ¿fanīri mato yoinimē?” ato faito,
iskafakī yoinifo: ⁴ “Moisés kenekī iskafani: ‘Fētsa
āfe āfi enepaikī taefakī kirika kenexotiro iskafakī:
‘Ē mia anā fima, mī anā ēfe āfi ikima,’ ” ixō
mā yoitiro noko fani,” ixō yoiaifono, ⁵ Jesūs ato
kemanī iskafakī: “Moisés iskafakī mato yoini:
‘Mākai afaa tāpiama māto ōiti kerexkōi,’ ixō mato
yoini. ⁶ Akka taekōifakī, Niospa feronāfake yafi
kēro onifani. ⁷⁻⁸ Nāskakē feronāfake mā āfiyax
āfe apa yafi āfe afa makinoax paxkatiro āfi fe fi-
anāxiki. Nāskakē āfe āfi fe yora fisti keskara itirofo.
Nāskakē anā yora rafema, yora fisti keskara ikani
āfe āfi fe. ⁹ Nāskakē feronāfāke āfe āfi enetiroma
Niospamāi ato fianāmano,” ixō ato yoita, ¹⁰ mā
pexe mēra ikiano, anā a aōxō tāpimisfāfe yōkanifo:
“A mī yorafo rama yoiai keskara nokori yoife,”
faifono, ¹¹ Jesūs ato yoini iskafakī: “Akka fētsa
āfe āfi enexō kēro fetsa fixō afe ikī a fikī taefani
chakafai. ¹² Askatari feronāfake āfe āfi enexō fetsa
fixō fetsa fe ikī āfe āfi chakafai,” ixō Jesūs ato yoini.

*Jesús fakefo chishtoxō ato māmāyanā ato Epa
Nios kīfixopakeni*
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Askatari yorafāfe āto fakefo Jesúski efenifo
ato māmāpakeyanā ato Epa Nios kīfixonō. Akka
a Jesúsxō tāpimisfāfe ato iskafanifo: “Māto fakefo

efexō nōko Ifo fekaxtefayamakāfe,” ato faifono,
¹⁴ nikakī Jesús ato iskafani: “Ato enekāfe na fakefo
 ekeki fenōfo, ato nētefayamakāfe. Ēfe Epa Nios
 xanīfo ika ari na fakefo keskarakōifoki,” ixō ato
 yoini.

¹⁵ “Ē mato pāraima, mā Epa Nios xanīfo nikaya-
 max na fakefāfe ea nikaifo keskafakī, Epa Nios
 xanīfo ika ari mā katiroma,” ixō ato yoita,
¹⁶ fakefo chishtoinīfofā ato māmāpakeyanā: “Epa Niospa, na
 fakefo sharafafe,” fani.

*Feronāfake naetapa kori ichapayax Jesús fe
 mekani*

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Mā askafata mā Jesús kaino feronāfake fetsa
 ichoax akiki nokoni. Mā akiki nokoxō ratokonō
 mai chachipakefotā yōkani iskafakī: “Maestro mī
 sharaki, ea yoife ē afaa afeskatiromakī Nios xanīfo
 fe ipaxakī,” ixō yōkaito, ¹⁸ Jesús kemani: “¿Afeskakī
 sharara mī ea faimē? Akka Nios fisti shara.
¹⁹ Niospa shināmanaino a Moisés yoini keskara
 mā mī tāpia. Iskafakī yoini: ‘Ato reteyamakāfe,
 askatari mātō āfima chotayamakāfe, askatari
 kēromāri mātō fenema chotamayamakāfe,
 askatari atoki yometsoyamakāfe, askatari chanī
 yoiyamakāfe, askatari mātō kaxpa ato pārayamakāfe,
 askatari mātō epa yafi mātō efa nikasharakōikāfe,’
 ” ixō Jesús yoini.

²⁰ Askafaito nā feronāfake kemani iskafakī:
 “Maestro, nā mīa yoiai keskara mē nikamis
 yomexō,” faito, ²¹ nikakī Jesús ūyanā aō noiyanā
 iskafakī kemani: “Nāno afara fisti mī tāpiama.
 Kaxō mī afarafo minixō kori fixō nā afaamaisfo
 ato ināketsatāfe. Nāskakē nai mēranoax afama

mīshtifoya mī ixikai. Mā mī kori ato ināketsata anā oxō ea Ifofasharafe," ixō yoini.

²² Askafaito nikai nā feronāfake shināchakakōi tooxinima kori ichapayamāiyaxō ato inākaspai. Nāskax Jesús makinoax kani.

²³ Nāskaito Jesús aa kemataima ōiakexō, aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: "A yora afama mīshti ichapaya Nios xanīfo ano katiroma, fekax pishta," ixō ato yoiaito, ²⁴ nikakakī ãfe inafāfe: "Kee, ãfe meka nō tāpitiro, ixō tāpipainifo. Askaifono anā Jesús ato yoini iskafakī: "Ēfe fakefāfe, fekax pishta afama mīshtifoya ikatsaxakī mā Nios Ifofapaia. ²⁵ Māraki camello akoja kini mēra ikipaifi ikitiro, fekaxkōi efapamāiax. Nāskarari yora afama mīshti ichapayato Nios Ifofapai, fekaxkōi ãfe afama mīshtifomāi potakaspakī," ixō Jesús ato yoini.

²⁶ Ato askafaito nikakakī a aōxō tāpimisfāfe tāpipainifo. "¡Kee! ¿Afeskax nō Nios fe ipaxatiromē?" ikanax yoinānifo.

²⁷ Askaifāfe ōikī Jesús ato yoini: "Yorafokai ãa ifimetirofoma. Nios fistichi yorafō ifitiro. Niospa afama mīshtifo fatiro, yorafāfe atiroma keskara," ixō ato yoini.

²⁸ Ato askafaito nikakī Pedro yoini: "Ifo, nō mefe okī nōko afama mīshtifo nō ōiferani nō mefe oni," faito, ²⁹ Jesús kemani iskafakī: "Ē mato paraima, fētsa eōxō ëfe meka sharaōnoa ato yoikakī ãfe pexe ōifaini, ãfe onefetsafori ōifaini, ãfe poifori ōifaini, ãfe apari ōifaini, ãfe afari ōifaini, ãfe fakefori ōifaini, ãfe tareri ōifaini, ³⁰ nāato niyoxō afama mīshtifo fitiro, Niospa ināino, pexefoya ita, onefetsafoya ita, poifoya ita, afafoya ita, fakefoya ita, tarefoya

ita itiro. Nāfo Niospa ināsharafiano omiskōixii. Nāskafiax chipo Epa Nios fe ipanaka. ³¹ Akka iskaratīa yora ichapafāfe ato finōpaikani, nō finakōiara ikaxō, akka chipo fenotirofo. Akka a ato finōpaiyamaifo iskaratīa Niospa ato finakōia imaino Nios fe ipanakafo,” ixō ato yoini.

Anā Jesús ato yoini: “Mā chaima ea retekanira,”
ixō
(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² Askafakī ato yoita Jerusalén ari kani. Jesús rekē kaino aõxō tāpimisfo acho fonifo. “Kee, ¿afeskai nōko Ifo Jerusalén ano kaimē?” ikanax ratekōinifo. Nāskaifono a aõxō tāpimisfo tii ato kenaxō Jesús ato yoini iskafakī: “Iskaratīa afaa afeskaimākai ē mato yoinō. ³³ Mā mā õikai, iskaratīa Jerusalén ano nō māpei kaikai. Nānoxō ea achikaxō a ato Nios kīfixomis xanīfofo yafi a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo ea ato inākani kiki. Anoxō ea iskafakani: ‘Na Jesús ato chakafamiskī retekāfe,’ ixō ea yoikāta, yora fetsafo ano ea iyokani afāfe ea retenōfo. ³⁴ Nāfāfe ea kaxemetsama fayanā, ekeki kemo mechoket-sayanā ea koshaketsakata ea retekani. Akka ea askafafiafono tres nia oxata ē otoxii,” ixō ato yoini.

Santiago feta Juan Jesús yōkanifo afe xanīfo ipaikakī

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Santiago fe Juan, Zebedeo fake rafe ini. Nā rafeta Jesús ano fōkaxō iskafakī yoinifo: “Maestro, na nō mia yoiai keskafakī noko axōfe, nō mia yōkaikai,” faifono, ³⁶ ato yōkani: “¿Ē mato afaa afeska faxotiromē?” ato faito, ³⁷ anā yoinifo

iskafakakī: “Mī xanīfokōikī nokori xanīfo imafe, nō mefe xanīfo inō. Takai fetsa ē tsaofaino, takai fetsari ēfe ochi tsaonō,” faifono,³⁸ Jesús ato yoini iskafakakī: “Na mā ea yōkai keskara mā tāpiama. ¿Na ē omiskōiai keskai māri mā omiskōitironē?” ato faino,³⁹ kemanifo iskafakakī: “Ēje, nōri nō tenetiro,” faifono, Jesús ato yoini iskafakakī: “Chanīma, nā ē teneai keskafakīri, mā tenetiro omiskōifinakōifikī.⁴⁰ Akka efe ketaxamei tsaopai tsoa efe ketaxamei tsaotiroma. Ēfe Epa Nios fistichi tāpia. Nā Epa Niospa katoafo ano efe tsaotirofo,” ixō ato kemani.

⁴¹ Askafaifāfe nikakani a aōxō tāpimisfo diez atoki ūitifishkinifo, Santiago yafi Juan mepaikani.

⁴² Askaifono akka Jesús ato kenaxō ato yoini iskafakakī: “Mā mā tāpia, yora fetsafo xanīfokaxō fāsikōi mekayanā ato yonomamisfo. A xanīfo fe rafeafāferi ato yoimisfo iskafakakī: ‘Nōri māto xanīfo. Nō mato yoliaito mā noko afara axorisafatiro,’ ixō fāsikōi ato yoimisfo.⁴³⁻⁴⁴ Akka mā ranā askayamakāfe. Askatamaroko fatora fetsa mā xanīfo ipai, ato yonoxomis keskara mā itiro.⁴⁵ Akka ēri anori shināima, ēfe Epa Nios ariax ē nāmā fotoni feronāfakekōi ixiki, ē Niospa Fakefekē ea afara axonōfo ē onima. Askatamaroko fetsafo ē ato afara sharafaxoxiki ē oni. Ē atoōnoax naxiki ē oni. Satanás chaka ãto ifo inōma ē oni,” ixō Jesús ato yoini.

*Jesús Bartimeo fēxokē sharafani
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)*

⁴⁶ Nāskata Jericó pexe rasi ano nokonifo. Nānoax mā Jesús tsekekainaino, aōxō tāpimisfo fe yōrafā rasi afe fonifo. Fokākī yora fēxo fai ketokonō

tsaoa fichinifo, ãfe ane Bartimeo, Timeo fake ini. Nāno fai ketokonō tsaoxō ato kori yōkatiani ini. **47** Nāno fai ketokonō tsaoxō nā fēxo nikani Jesús Nazarete anoa kafani faifafe. Nāskafaifafe nikai nā fēxo fāsikōi fiisini, iskafakī yoini: “¡Jesús mīfi David fenaki, ea shināfe!” fani.

48 Askafaito, “Nōko Ifo fekaxtefayamafe,” fanifo. Askafafiaifono fāsikōi fiisini, iskani: “¡David fenapa, ea shināfe!” faito nikai.

49 Nāskakē Jesús nēteakekekafā ato yoini iskafakī: “Ea kenaxokāfe,” ato faino, kenanifo iskafakī yoianā: “Inimayanā fininākafafe, Jesús mia kennakī,” ixō yoiaifono, **50** nikakī ãfe tari rashkita potata koshikōi niinākafā ichotiri ichotiri ita Jesús ano oni.

51 Mā akiki oano Jesús yōkani: “¿Ē mia afeska fanō ea mīa yōkamē?” faito, nā fēxo kemani: “Maestro, ēfe fero ē sharafapai,” faino, **52** Jesús yoini iskafakī: “Mā mī katiro, ea chanīmara faax, mā mī sharaki,” fani. Naskafaino nā fēxo ðisharakōitani. Mā sharaxō Jesús fāi kaino chīfafaini.

11

Jesús nokoni Jerusalén ano (Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Nāskata Jesús fe fokakī Jerusalén chaima fonifo. Nāno pexe rasi Betfagé fe Betania chaima ini, machi Olivos ano. Nānoxō Jesús a aõxō tāpimis rafe nīchini. **2** Ato iskafakī yoianā: “Mēstekōi fotakāfe oa ono pexe rasi ano. Nāno mā nokoxō mā fichi kaikai burro fake nexekē tsoa aõ nimisma. Tēpexō ea efexotakāfe. **3** Anoxō mato yōkaifono

iskafakaki: ‘¿Afeskakī mā burro tēpeimē?’ mato fai-fono, iskafakī ato yoikāfe: ‘Nōko Ifāfe fichipaiyaito nō ifixoniyoa, samama mato nīchixoni kiki,’ ixō ato yoikāfe,” Jesús a aoxō tāpimis rafe fani.

⁴ Askata mā fōkaxō fichitoshinifo burro pexe fepoti ano nexekē emāiti fainaki fichixō tēpexō efenifo.

⁵ Nā ano ikafāfe ato iskafanifo: “¿Afaa mā afeskafaimē? ¿Afeskakī mā burro tēpeimē?” ato faifono, ⁶nā Jesús ato yoia keskafakī ato kemanifo: “Ia. Iyoxotakāfe,” ato fanifo. ⁷Nāskata Jesús ano burro efekāta, ñfe kate kamaki ãto rapati kakafanifo. Nāskafafono a kamaki Jesús tsaoinākafāni. ⁸Akka mā Jesús kaino yorafāfe ãto rapatifoya epe peifo xatekaxō kakafaxō fonifo akiki inimakakī.

⁹ Akka nā rekē foaifāfe a acho foaifo fāsikōi tai taifonifo. Iskafa fonifo: “¡Aicho, nā sharafinakōia nokoki oi kiki, nōko Ifo Niospa nokoki nīchiano!

¹⁰ Nōko xini David xanīfo ipaoni keskai, mīri nōko xanīfo ixiki oa. ¡Aicho! ¡Nios sharakōi!” ixō yoinifo.

¹¹ Nāskata Jesús mā Jerusalén ano nokoax, Nios kífti pexefā mēra ikixō, a mēranoafo ūifofāsafani. Nāskata nānoax tsekekaini kaax a aoxō tāpimisfo docefo fe Betania ano kani, mā yātapakeaino.

*“Fana higuera, mī anā fiminakama,” Jesús fani
(Mt. 21.18-19)*

¹² Pena fetsa mā Betania anoax okī Jesús mea fonāikōi fini. ¹³ Nāskakē chai ixō fana higo nikē õini, peifoya ini. Kaxō õini fimiyyamakī, akka kaxō õia fimiyya inima ñfe peifos ini. Nā fimiyyamaitīa õini. ¹⁴Nāskakē Jesús fana higo yoikī iskafani: “Anā tsōa mī fimi pinakama,” faito, ñfe inafāfe nikanifo.

Jesús a Nios kīfiti pexefā mēraxō a ato ināifo ato potani

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15-16 Nāskata anā Jerusalén ano nokonifo. Nānoax Jesús anā Nios kīfiti pexefā mēra ikitoshini. Ikitoshixō ōia a mēraxō afarafo ato miniaifono xafakāia ato kāimani, a ato fīaifori askafani xafakāia kāimakī. A ato kori ināifo anoari mīsafo ato pōtaketsani, askatari a ato rifi miniaifo anoari āto tsaotifori ato pōtaketsani. “Nā Nios kīfiti pexefā mēraxō tsōa afaa ato inātiroma,” ixō fāsi mekainākafā ato yoini. **17** Ato tāpimakī iskafakī ato yoini: “Niospa meka yoikī iskafakī kirikaki keneno: ‘Na ēfe pexefā anoxō keyokōichi nā maitio ano ikafāfe ea kīfitirofo,’ ixō kenefinifono, akka nā yometsofāfe pexe keskara mā famis,” ixō ato yoini.

18 Ato askafaito, a ato Nios kīfixomis xanīifofo feta, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe nikano. Nāskakē afeskaxoma Jesús retepainifo, retepaifikani mesenifo, yorafāfemāi nikakōiaifono a yoiai keskara, “Aira, na keskara meka nō nikamisma, āfe meka sharakōi,” ikaxō. **19** Akka mā fakishaino Jesús a aōxō tāpimisfo fe Jerusalén anoax anā kani.

Fana higuera xanani

(Mt. 21.20-22)

20 Askano anā pena fetsa finōfāikakī ōinifo, nā fana higuera mā xanano āfe tapofoya. **21** Nāskakē Pedro shinākī Jesús yoini iskafakī: “Maestro, ōipo na higuera mī kamaofāita mā xana,” faito, **22** Jesús kemakī iskafakī: “Nios nikakōikāfe,” ato fani. **23** “Akka ē mato pāraima. Māto ōiti mēraxō mā Nios nikakōixō na māchifā mā yoikī iskafatiro: ‘Nonoax

tsekekainax fakafā mēra paketāfe,’ mā faino fakafā mēra paketiro. Nā mā yoiai keskai nāskakōitiro. ²⁴ Nāskakē ē mato yoi, afara mā fichipaikī mā Epa Nios chanīmara faxō mā kīfiaito mato inātiro, mātonā inō. ²⁵ Akka mā Epa Nios kīfikī, fetsaki mā ōitifishki iyoxō ūkisi raefayokāfe, Epa Nios nai mēranoato māto chaka mato soaxonō. ²⁶ Akka mā fetsafo raefayamaito, matori Epa Niospa nai mēraxō māto chakafo mato soaxotiroma,” Jesús ato fani.

*“¿Tsōa mia nīchinimē mī xanīfo inō?” ixō Jesús yōkanifo anoxō achipaikakī
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)*

²⁷ Nāskata Jerusalén ano anā fenifo. Nānoax Nios kīfiti pexefā mēra Jesús kafásaino, nāno akiki fenifo. A ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo, judeofāfe āto xanīfofori fenifo. ²⁸ Anoxō yōkanifo iskafakakī: “¿Tsōaõxō mī iskafaimē, tsōa mia yoiamē mī iskafanō?” ixō yōkaifono, ²⁹⁻³⁰ Jesús ato kemani iskafakī: “Ēri mato yōkanō ea yoikapo ē nikanō. Ea mā yoiaito ē mato yoikai tsōaõxō ē iskafaimākai. Akka, ¿tsōa Juan nīchinimē ato maotisafakī ato faka mēra ikimapakenō? Niospa nīchiyamakī yorafāfe nīchiniforaka ea yoikapo,” ³¹ ato faino ãa ranā mēenāpaiyanā iskanifo: “Nō kemakī iskafaino: ‘Niospa nīchini,’ nō faino noko yoikī iskafai: ‘Akka, ¿afeskakī mā Juan nikamismamē?’” ³² Akka nō iskafakī yoitiroma: “Yorafāfe Juan nīchinifo,” ixō nō yoitiroma, yorafoki nō mesei nokoki ōitifishki itirofo.” Akka yorafāfe

keyokōichi tāpiafo Niospa shināmanaino Juan ato yoipaoni.

³³ Nāskakē yoikī iskafanifo: “Nō tāpiama tsōara Juan nīchini,” faifono, Jesúsri ato yoikī iskafani: “Ēri mato yoitiroma tsōaōxō ē iskafaimākai,” ixō ato yoini.

12

Meka fetsafaxō Jesús ato yoini a ato yonoxomis chakafoōnoa

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Anā Jesús ato yoini meka fetsafaxō iskafakī: “Feronāfake fētsa āfe tare ano uva fanani. Fanaxō akiki keneakeni. Akiki keneakexō mai pōkini a mēraxō uva tsinīxiki. Askatari pexe keya fani anoxō kexexiki tsōa mēyamanō. Mā askafakī fetsafaxō a ano yonofaifo ato ināyoni. Nāskafata mai fetsa ari kayoni. ² Nā fimimistīa mā āfe fana pachiaino, āfe ifāfe a yonoxomis nīchini, a kexexonafo ato yōkaxō āfe fana fimifo fixotanō nā āfenā tiiri. ³ Akka āfe kaifo fichikaxō nā fana kexeafāfe achikaxō seteketsakaxō, afaa inākaxoma afaamaiskōi nīchinifo. ⁴ Nāskata nā tare ifāfe anā a yonoxomis fetsa nīchini. Akka nāri īchaketsayanā tokirinī mapoki tsakakī imi tofeketsafono oni. ⁵ Nāskano afianā fetsari nīchiano nāa retenifo. Mā reteafono ranāfaxō ato nīchini, nāfori ato seteketsayanā, ranāri ato retenifo.

⁶ “Mā ato askafafono, nāno āfe fake fisti ini, nā aō noikōiai. Nāskakē chipokōi fakī āfe fake nīchini: ‘Ēfe fake nikatirofokī,’ ixō. ⁷ Akka mā āfe fake nīchia kaito fichikanax nā tare kexemisfo yoinānifo iskakani: ‘Nato āfe apa naano na fanafo

fixii kiki, a nari nō retenō na tare nōkonā inō; ”ikanax yoinānifo.⁸ Nāskakē achikaxō mā retekaxō tare pasotai potanifo.

⁹ Nāskakē Jesús ato yōkani: “Akka, ¿a tare ifāfe ato afeska fatiromē? Kaxō a tare kexemisfo ato retekī mitoxō fetsafo āfe tare inātiro afāfe kexexonōfo,” ixō Jesús ato yoini.

¹⁰⁻¹¹ “Akka, ¿a kirika kenekī iskafanifo mā anemismamē?:

Tokiri pexe fapaikakī nā pexe famisfāfe na tokiri chakara ixō potafono, fetsafāfe fichixō na tokiri sharakōi ikaxō akiki pexe fatirofo. Nāskarifiaki xanīfofōfāfe, ‘Nakai afama,’ ikaxō Niospa Fake ūikaspamisfo. Askafafiaifono Niospa āfe Fake katoni nōko Ifo inō. Nāskakē nō akiki inimakōi,

ixō kirika ano kenenifo,” Jesús ato fani.

¹² Nāskakē Jesús achikaxō karaxa mēra ikimapainifo, mā tāpikaxō meka fetsafaxō atoōnoa yoiaito. Akka achipaifikani yorafoki mesekani a makinoax fonifo.

“¿Xanīfo nō kori inātiromē noko yōkaito?” ixō Jesús yōkanifo

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Nāskakē chipo fariseofāfe Herodes feta afe yoraflo Jesús ano nīchinifo, fanīrira Jesús ato yoiaito afāfe yōanōfo āto xanīfofo yoikakī. ¹⁴ Nāskakē mā akiki fēkaxō nāfāfe yōkanifo iskafakakī: “Maestro, mā nō tāpia a mī yoiai anori chanīmakōi mī yoimis. Epa Niospa noko shināmapaiyai anorikōi mēstekōi mī noko yoimis. Afara yoipai mī ranomisma, afarikai mī fomāmisma, na yorafāfe yoiaifo anori mī nikatama, a shināifo anori mī shināmiska.

Askatamaroko Epa Niospa meka shara mēstekōi mī yoimis. Akka chanīmamakī noko yoife na romanō xanīfo nō kopifatiromakī askayamakī nō kopifatiroma rakikīa,” ixō yōkaifono, ¹⁵ Jesús tāpini feparapaiyaifāfe, nāskaxō ato yoini iskafakī: “¿Afeskakī mā ea feparapaimē?” ato fata, “Ea kori exe fisti fēxokāfe, ē ūinō,” ato faino, ¹⁶ kori exe fisti fēxofafono, nā kori exe ūianā Jesús ato yōkani: “¿Tsōa femānā na keskaramē? ¿Tsōa aneri na kori exe ano keneamē?” ato faino, kemanifo iskafakakī: “Nōko xanīfo César keskara,” faifono, ¹⁷ Jesús ato yoini iskafakī: “Akka na kori exe Césarnākē César inākāfe, akka Niosnākē Niosri inākāfe,” ato faino, “¡Kee! ¡Nikakapo! Áfe meka finakōia tsōakai finōtiroma,” ikanax rateyanā yoinānifo.

“Yora naax anā otoax, ¿afeskatiromē?” ixō Jesús yōkanifo

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Nāskakē saduceofo Jesús ūifokani fonifo. Nā saduceofāfe yoimisfo iskafakakī: “Yora naaxkai anā afeskax ototiroma,” ixō yoimisfo. Nāskakē mā fokaxō yōkanifo iskafakakī:

¹⁹ “Maestro, Moisés noko kirika kenexoni iskafakī yoikī: ‘Feronāfake fetsa ūfiyax natiro afeta fake akamax, akka nā kēro ifomafa onefētsa fitiro, afeta fake axiki nā fake nā onefetsa naitanā inō.’

²⁰ Akka nā nane tii siete feronāfake inifo. Áto ochi iyoa ūfiyai taeni, mā ūfiyax afeta fake akamax nani.

²¹ Nāskata nāa chipoko fētsa nā kēro ifomafa fini. Nāskarifiai nāari nani afeta fake akamax. Afianā chipoko fētsari fini, nāari nani afeta fake akamax.

²² Nāskakē nā siete feronāfakefāfe nā kēro fīpakanax,

afeta fake akanamax nai keyonifo. Chipokōitani nā kērori nani.

²³ “Nāskakē mā otokaxō, ¿fatoto nā kēro fiximē, nā fistimāi fīpakaxō?” ixō yōkaifono, ²⁴ Jesús ato kemani: “Mākai afaa tāpiama. Na Niospa meka yoikī kenenifokairoko mā ūikatsaxakī. Niospa āfe sharaōnoari mā ūimisma. ²⁵ Yorafo nakanax mā anā otokanax, anā ūfyatirofoma, anāri āto ūfi feta fake atirofoma. Askatamaroko nā ājiri nai mēranoafo keskara itirofo. ²⁶⁻²⁷ Akka, ¿a yorafo nakanax anā otoxiaifoōnoa yoikī Moisés kirika kenekī yoiniōnoa mā anemismamē? Niospa fana koofai mēraxō Moisés yoini iskafakī: ‘Ēfi mī xinifāfe āto Nioskōi, Abraham ikaino, Isaaca ikaino, Jacobo ikaino,’ ixō Niospa yoini. Akka Niospa naafoma keskara ato ūi, aōnoax keyokōi niafono. Akka mākai afaa tāpiama mā mā chanīmis,” ixō Jesús ato yoini.

“Akka, ¿fato meka sharafinakōiamē, nā Niospa shināmanaino Moisés ato yoiniraka?” ikaxō farise-ofāfe Jesús yōkanifo

(Mt. 22.34-40)

²⁸ A Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamis Jesús ano nokoni, Jesús anoaax ato fe yoināino māmāi tāpixō Jesúsmāi ato kemasharakōiaino. Nāskaxō akairi yōkani: “Akka, ¿fato meka sharafinakōiamē, nā Niospa shināmanaino Moisés keneniraka sharafinakōia?” ixō yōkaito, ²⁹ Jesús kemani iskafakī: “Niospa yoini iskafakī: ‘A sharafinakōia ē mia yoinō nikapo. Nā israelifo nikasharafe, nōko Ifo Nios fisti nōko Ifokī anā ano fetsamaki. ³⁰ Nōko Ifo Nios noisharakōikāfe nōko ūitifoyaxō, nōko yōshi sharafoyaxori noikāfe. Nōko mapo mēraxori

shināsharakāfe, nōko kerex sharafoyaxō,’ ixō nā meka shara Moisés keneni. ³¹ Nā ē mato taefakī yoia keskarari nāno fetsari. ‘Nā mato chaima nikari noisharakōikāfe a mā mā noimesharakōiai keskafakāfe.’ Na meka rafe sharafinakōia Niospa yoini,” ixō Jesús ato yoini.

³² Naskafaito a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisto yoini iskafakī: “Mī yoikōi. Maestro, chanīmakōi mī yoimis. Nāno Nios fisti, anā ano a keskara fetsama. ³³ Askatari iskafakī mī yoia, māto ūitifoyaxō Nios noikōikāfe, māto shinā sharafoyaxori askafakāfe, māto yōshi sharafoyaxori askafakāfe, māto kerexfoyaxori askafakāfe, a mato chaima nikafori noisharakōikāfe, a mā mā noimeai keskafakī askatari a afarafo nō Nios inā, nāfō nō finōinīfofana sharakōikī. A nō afara koakī nō Nios ināfori nāfori nō finōinīfofana nōko ūitifoyaxō nō Nios noikōikī,” ixō mī yoia fani.

³⁴ Askafakī yoisharaito nikakī Jesús yoini iskafakī: “Epa Niospa afe yorafo imasharai keskara mīri mī tāpiax mī afe nīpanaka,” ixō yoiaito, nikakakī tsoa anā tooxinima. Askata anā tsōa yōkanima.

“Akka, ¿tsōa fenamē Cristo?” ixō Jesús ato yōkani (Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Jesús Nios kīfiti pexefā mēraxyō ato tāpimayanā ato yōkani iskafakī: “Akka, ¿afeskakī a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe na Cristo David āfe fenara fakanimē? ³⁶ Akka Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino nā David yoini iskafakī:

Epa Niospa ēfe Ifo yoini iskafakī: ‘Mī efe xanīfokōi īpanakaki. Akka nā mia noikaspaifo mī ato finōkōinō ē ato mī nāmā nīchikai.’ ixō Niospa yoinino David keneni.

³⁷ “Akka, ¿afeskai Cristo David āfe fena itiromē, nā David Cristo ēfe Ifora fafiapaonino?”

Nāskakē yōrafā rasi inimanifo Jesús ato yoiaito nikakani.

*Jesús ato yōani a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe anorima ato yoiaifono
(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)*

³⁸ Nāskano Jesús ato yoiyanā iskafakī ato yoini: “Ōisharakakī a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo tari chainipa safekanax fofāsamisfoki, askatari nafāfe tāpikōiara noko fanōfora ipaikani. Yora ichapafo ano fofāsapaimisfo noko yoisharakōinōra ikanax, nāfo kakapaimisfo.

³⁹ Nāfāfe ichanāti pexe mēraxō tsaoti sharakōi fenamisfo noko ōinōfora ikaxō. A piaifo anoaxri ano tsaopaikakī sharakōi ano tsaopaimisfo.

⁴⁰ Nāskarafāfe kēro ifomafafo ato pexe fīamisfo, nō mato Nios kīfixonira ikaxō chaikōi Nios kīfimisfo atoki kaxemetsamapaiyanā. Nāfo omiskōi finakōixikani Epa Niospa ato omiskōimanaino,” ixō Jesús ato yoini.

*Kēro ifomafa afaamais fixō Epa Nios ināsharakōini
(Lc. 21.1-4)*

⁴¹ Nāskata Jesús tsaoxō ōini yorafāfe a kori naneti mēra kori naneaifāfe Nios kīfiti pexefā mēraxō. Akka nā afama mīshti ichapayafāfe kori naneti mēra kori ichapa nanenifo. ⁴² Nāskafaifono nāno

kēro ifomafa nokoni. Nā kēro ifomafa afaamais fixō āfe kori exe rafe nā kori naneti mēra āfe kori nanekī mitofaito Jesús òini.

43-44 Nāskafaito òikī Jesús aõxõ tāpimisfo kenaxõ iskafakī ato yoini: “Chanīma ē mato yoikōi, nā kēro ifomafa afaamaisfixō fetsafo finõmainñofā āfe kori exe rafe nā kori naneti mēra nanea. Akka nā kori ichapayafāfe nā kori naneti mēra mā āto kori nanefikakī tsōa keyo naneama. Akka nā kēro ifomafa afaamaisfixō nā kori naneti mēra āfe kori nanekī mitokōia. Nāskakē a piai anā afanā fitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

13

*Jesús ato yoini na Nios kīfiti pexefā pāoixii ixō
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)*

1 Mā Jesús a Nios kīfiti pexefā mēranoax tsekeano, a aõxõ tāpimis fētsa yoini iskafakī: “Maestro, õipo, nōko Nios kīfiti pexefo tokirifo petsanāmeakea sharashtakōifo,” ixō yoiaito, **2** Jesús kemani iskafakī: “¿Mā mī õimē na Nios kīfiti pexefo? Akka, ¿na tokirifo anā petsanamexima chipo maoi fetsexii anākai na tokirifo petsanāmexima?” ixō Jesús ato yoini.

*Afaa afeskaximākai mā chaima nōko mai
keyoaino Jesús ato yoini*

(Mt. 24.3-28; Lc. 17.22-24; 21.7-24)

3 Nāskakata machi Olivos ano fonifo, anoxõ õiafo Nios kīfiti pexefā chaima ini. Nāno Jesús tsaoano, Pedro ikaino, Santiago ikaino, Juan ikaino, Andrés ikaino one yōkanifo tsōa ato nikayamanō iskafakakī:

4 “Nō tāpipaikai noko yoife. Na mī yoiai keskai afetīa iximākai, afeskaxō nō tāpitiro makī. Askayoamanō afaa nō ōitiromakī noko tāpimafe,” faifono,
5-6 Jesūs ato kemani iskafakī: “Kexemesharakani mā ato nikaino mato afara chakafamatirofokī. Yora ichapafo fekani kiki, ēfe aneōnoa mato yoikī iskafakani kiki. ‘Ē Cristoki,’ ikaxō yora ichapafo ato pārapaikani kiki.

7 “Akka yorafo retenāifāfe nikai rateyamakāfe. Nā ē yoiai keskai nāskakōixii. Akka fena nōko mai keyoima, chipo ixii. **8** Akka yorafo mai fetsa anoax mēenāpajayafono, yora fetsafori mai fetsa anoax retenāxikani. Nāskafono mai fetsa anoax mai naya naya ixii. Askatari fonāiki finakōixikani afaa pikanimā. Askatari mekai finakōixikani. Nāskai omiskōi taexikani.

9 “Akka māroko kexemesharakāfe. Mato achikaxō xanīfofo mato inākani kiki, nāskakaxō mato koshakani kiki ichanāti pexe mēraxon. Xanīfofōfāfe ferotaifi mato iyoxikani. Eōxō mato askafaifono, mā ato yoisharakōixikai. **10** Akka a omiskōiaifo nokoyoamano efe īpaxanōfo ēfe meka sharaōnoa ato yoikāfe, nā mai tio anoafō. **11** Akka mato achikaxō mato iyoxikani, xanīfofo mato ināxikakī. Shināchakayamakāfe nō ato afaa faikaimē iyamakāfe. Mā afaa shināpaimakai, nā Niospa mato shināmapaiyai anori mā ato yoikai. Akka mā mekaimakai Niospa Yōshi Shara mekai kiki. **12** A yorafāfe āto extofo yora fetsafo ato achimaxikani ato retenōfo. Ato apafāferi āto fakefōfo yora fetsafo ato achimaxikani. Nāskarifiakī āto fakefāfe āto apakōifo ato chakafakī mekafaxikani, yora fetsafāfe ato retenōfo. **13** Akka

eõxõ keyokõichi mato noikaspaxikani. Akka mato noikaspafiaifono mä eõnoax omiskõifiki mä ëfe meka nikasharakõiaito ë mato kexesharakõixii Epa Nios fe mä isharapakexanõ.

¹⁴ “Nã Niospa meka yoimisto Daniel a inõpokoi yoikõ kirika keneni Nios kifiti pexefä mëra afara chakakõi faxikani kiki ixõ yoikõ. (Nãskakõ na kirika kenea anexõ tãpikäfe.) Nã chakafinakõia õikanax, nã Judea anoafõ machi keya ano ichorisatakäfe. ¹⁵ Askatari ãfe pexe mämäkña tsaoxõ ato fitchiax koshikõi fotopakekafä ãfe afaa fiamax ichotiro. ¹⁶ Askatari a ãfe tare ano yonoaito anã oxõ ãfe rapati fitiroma. ¹⁷ Askatari a kero fake naneafõ fe a fake yome pishta chocho amaifo omiskõixikani mämäi yorafo omiskõifinakõiaifono. ¹⁸ Askatamaroko mä Epa Nios kifikäfe mato kexesharanõ ichoxõ yõtaine matsi mexikakõma. ¹⁹ Askatari a omiskõiaifo nokoxii, taeyoi askakatsaxakõma. Nã Niospa yora onifikõ taefanitõa tsõa askara õiyomisma. Askatari anã tsoa chipo omiskõinakama. ²⁰ Akka a omiskõiaifo nõko Ifäfe xateyamano, tsoa nikermana nai keyokeranifo. Akka afe yorafo ato noikõ omiskõinõfoma xateni atomäi katonixakõ.

²¹ “Akka fëtsa mato yoikõ iskafaino: ‘Õikapo nakõa Cristo,’ mato fayanã: ‘Oa onokõa, õikapo,’ mato faito nikayamakäfe. ²² Akka nã chanõmisfo fekani, ë Cristora ixikani, nãfo nõ Niosxõ nõ mato yoira ikani. Nãskakaxõ tsõa atiroma keskara fakani Satanás yõshixõ mato pãrapaikakõ. Nã Niospa ato katoafori nãfo ato pãrapaikani. ²³ Akka õisharakäfe afetõama keyokõi më mato yoiyomiski,” Jesùs ato fani.

*Niospa Fake fotoaino afe keskara iximākai ixō
Jesús ato yoini*

(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴⁻²⁵ Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka nā penatari, nā omiskōiaifo mā keyoano, xini fakishkōi ixii, oxeri anā chaxaxima. Fishifori nai mēranoax pakei fetsexii, askatari nā nai mēranoafo naya naya iki fetsexii. ²⁶ Askatari ea ōixikani nai mēranoax nai kōifoya ē fotoaito sharafinakōia ēfe sharafoya ē fotoxii. ²⁷ Nāskatari ēfe ājirifo ē nīchixii a ē ato katoafo ato ichanāfatanōfo, a chai ikafo ekeki efenōfo.

²⁸ “Akka shinākapo ē mato yoinō. Mā yōkkafiaino mā tāpitiro āfe pei sirikiaito. Nāskakē āfe peifo keyopaito ōikī mā tāpitiro māmāi chaima xiniaito. ²⁹ Nāskarifiakī afarafo afeskaraito ōikī mā tāpitiro mē chaima oaino askai fetsexii. ³⁰ Ē mato pāraima ē mato yoikōi, na ē mato yoiai keskara nono mai anoxō yorafāfe nayokaxōma ōiyokani. ³¹ Akka nai fe mai keyoi. Akka ēfe meka fisti keyonakama, nā ē mato yoiai keskakōi.

³² “Afetīara nai mēranoax ē oxii tsōakai tāpiama. Nā ājirifāfe nai mēra ifiakaxō tāpiafoma. Ěrikai tāpiama. Ěfe Epa Nios fistichi tāpia.

³³ “Nāskakē mā itipinīsharayanā kexeme-sharakāfe Epa Nios kīfiyanā. Mā tāpiamaki afetīara ē oxikai. ³⁴ Akka feronāfake fētsa fakira chaikakī, akka kayoxoma a yonoxomisfo yoini āfe pexe kexexonōfo. Nāskaxō ato yono ināketsani yononōfo, akka fētsa āfe pexe fepoti anoxō kexesharayanā mananō yoini. ³⁵⁻³⁶ Nāskarifiakī māri kexemesharakāfe, mā tāpiamaki fatora penata ē matoki nokorisatanikai. Xini kaino

nokoyamata, yamenakefanaino iyamata, takaranā akaino iyamata, fakishparikōi ē matoki nokotiroki. Iskaratīa oimara ea faax mā oxakē ē mato fichitoshitiroki, nāskakē itipinīsharakō ea yonoxosharakāfe isharakōixō.³⁷ Nā ē mato yoiai keskafakī, keyokōi ē yorafo yoi itipinīsharakāfe ixō ē ato yoi,” Jesús ato fani.

14

*“¿Afeskaxō nō Jesús retetiromē?” ixō shinānifo
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)*

¹ Mā chaima oxa rafeta āto fista Pascua ikaino, nā fistatīa pāa faraxatimais pipaonifo, nā Niospa ājirinī Ejipto anoxō āto fake iyoafó rētenima shinākakī. Nāskaifono a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe, afeskaxoma Jesús pārapainifo pārakaxō retexikakī. ² Akka achixō retepaifikani, iskanifo: “Fistatīakai nō achitiroma yorafā rasi mekai fetsekani nokoki ūtitifishkitirofo,” ikanax yoinānifo Jesús retepaifikani.

*Kēromā Jesús shinākī āfe mapoki pirofomā nachini
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)*

³ Akka Jesús Betania ano ini, Simón pexe ano. Nā Simón “Rashkishiai” fapaonifo. Nāato pexe ano Jesús mīsa kamaki tsaoano, nāno akiki kēro fisti oni manishomo “alabastro” foikai. Na manishomo mēra xinia pirofomā osia nanea nakas sharakōi ini, āfe ane “nardo.” Nā pirofomā kopipaekōi ini, na manishomo āfe fepoti fepeñoxō maneakefofā Jesús āfe mapoki nachini, nā kēromā. ⁴ Askafaito ūkani nā anoafó ūtitifishkiyanā āa ranā

yoinānifo iskakani: “¿Afeskakī na kēromā na pirofomā sharakōi chakanafaimē? ⁵ Ato minixō, aōxō kori ichapa fixō a afaamaisfo ato inākerana,” ikaxō nā kēro feratenifo.

⁶ Askafaifāfe ōikī Jesús ato yoini iskafakī: “Enekāfe. ¿Afeskafakī na kēro mā fekaxtefaimē? Na ea iskafai sharakī,” ato fani. ⁷ “Akka nā afaamaisfori mato fe ipanakafo, fatora penata mā ato sharafaxopakī mā ato sharafaxotiro. Akka eakai mēxotaima mā ea anā ūima. ⁸ Akka na kēromā ea iskafakī ea sharafa. Ě nayoamano taefakī ēfe yoraki pirofomā nachia. ⁹ Ě mato pāraima, fanīxōra na meka shara eōnoa yoikakī nā mai tio anoxō na kēromā ea iskafaōnoa yoixikani. Askatari na kēroōnoa shināpakenakafo, shināmakiyamaxikakī,” ixō Jesús ato yoini.

*Judaspa aōxō tāpifikatsaxakī Jesús ato achimani
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)*

¹⁰ Nāskafakī Jesús ato yoaino nā afe rafemis fetsa nā docefo anoa, nā Judas Iscariote a ato Nios kīfixomis xanīfofo fe mekaikai kani. Mā kaxō ato yoini iskafakī: “¿Afe tii mā ea kopifatiromē ē mato Jesús achixonō?” ato faito, ¹¹ nikakani inimakōiyānā yoikī iskafanifo: “Nō mia kori ichapa ināikai,” faifono, nāskakē Judaspa shināni: “Afeskaxomāi ē Jesús ato achimanō,” ixō shināni.

*Mā chaima reteaifono Jesús aōxō tāpimisfo feta
yātakape pini
(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co.
11.23-26)*

¹² Akka nā fistatīa pāa faraxatimais pipaonifo. Afia penatari Pascua fistatīa ovejanā fake retexō pinifo. Nāskano aõxõ tāpimisfāfe Jesús yōkanifo. “¿Fanī mī fichepaimē ano kaxõ nō itipinī fanõ, anoxõ Pascuatīa yātapake pixiki?” ixõ yōkaifono, ¹³ nāskakē Jesús aõxõ tāpimis rafe nīchini, iskafakī ato yoianā: “Pexe rasi ano fotakāfe. Nānoa feronāfake fisti mā fichikaikai keshoki faka tetsaomexõ foikaino, nā feronāfake fe fōtakāfe. ¹⁴ Akka nā feronāfake ikiai ano afe ikixõ, nānoa pexe ifo yōkakāfe iskafakī: ‘Nōko Maestro noko yoikī iskafaa: “Nā pexe ifo yōkakāfe, ¿Fato kene mēraxõ Pascua fistatīa eõxõ tāpimisfo feta yātapake ē pitironmākī?” ixõ yōkakāfe.’ ¹⁵ Mā askafakī yōkaito pexe kene efapa fomākīanoa mato ispai kiki mā itipinīkōia. Nāno noko itipinīsharafaxokāfe,” Jesús aõxõ tāpimisfo rafe fani.

¹⁶ Ato askafaino aõxõ tāpimis rafe fonifo. Mā fokanax pexe rasi ano nokonifo. Mā nokokaxõ nā Jesús ato yoia keskarakōi fichitoshinfo. Nānoxõ itipinī fanifo Pascua fistatīa pixikakī.

¹⁷ Mā fakishaino Jesús aõxõ tāpimis docefo fe nokonifo. ¹⁸ Mā fokaxõ mīsa ano tsaoxõ piaifono Jesús ato yoini. “Ē mato pāraima fatora na mā efeta piai fētsa mā ea ato achimafainaka,” ato faino, ¹⁹ nikakani shināmitsakōyanā maikiri fepepake-fofānifo. Nāskakanax ãa ranā yoinānifo iskakani: “¿Tsoamē, ēraka?” Fetsari iskakani: “Ōitsai, ēraka,” iki fetsenifo.

²⁰ Askaifono Jesús ato kemani: “Nā mā docefo anoafāfe, nā mā efeta sapaki piai fētsa mā ea yōaikai ea achinōfo. ²¹ Nā Niospa meka yoiki, eōnoa yoikī kenenifo keskai ē askakōi. Akka na

feronāfāke ea ato achimafiax akairi omiskōikōixii. Akka na feronāfake shara ikerana fakeyamanix-akī,” ixō Jesús ato yoini.

²² Piaifono Jesús pāa tsomainīfofā. Apa Nios kīfiki aicho fata, mā kaxkepakexō ato ināni, iskafakī ato yoilyanā: “Na ēfe nami keskaraki pīkāfe,” ato fani.

²³ Nāskata mā Apa Nios aicho faxō, kecho tsomainīfofā ato ināni. Nāskakē mā ato ināno keyokōichi ayanifo. ²⁴ Nāskaxō ato yoikī iskafani: “Nafi ēfe imi keskaraki. Mē naino ēfe imi foxii. Keyokōi yorafāfe afara chakafamisfono ē atoōnoax naikai. Ē askaino Niospa ato potapakenakama. Ē ato naxōi āto chaka ato soaxoxiki. ²⁵ Ē mato pāraima. Ē mato yoikōi ē anā mato feta na fimi ene ayaima. Mē nai mēra kai. Nā ēfe Epa Nios xanīfokōi ika anoxō ē anā mato feta na fimi ene shara ayaxii,” ixō ato yoini.

*“Ē Jesús Óimisma,” Pedro ixiaino Jesús ato yoini
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)*

²⁶ Nāskata mā fanāiki xatekata machi Olivos ano fonifo. ²⁷ Nāskata Jesús ato yoini iskafakī: “A na fakishi keyokōi mā ea shināmakī fetsei. Akka kirika ano kenekī iskafakī yoinifo: ‘Āfe ifo reteai-fono, āfe ovejafo ichoi fetsetirofo,’ ixō kirika ano kenenifo,” ato fani. ²⁸ “Akka ea retefiafono mē otoax Galilea ano ē nokoi taexii mā nokoamano,” ixō ato yoini.

²⁹ Ato askafaito nikakī Pedro kemani. “Akka keyokōi shināmakifiaifono ēkai mia shināmakima,” ixō yoiaito, ³⁰ nikakī akka Jesús yoini iskafaki: “Ē mia pāraima na fakish fistichi takara keoi rafeyamano, ‘Ē Jesús Óimismara,’ mī ato fai tres fakī.”

31 Askafaito nikakī anā Pedro kemani. “Maa. Mia retefiaifono ē mefe nai. Ë ūimismara ē mia faima,” fani.

Pedro askafaito nikakakī keyokōichi askafakī fetsanifo.

*Getsemaní anoxō Jesús Apa Nios kīfini
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)*

32 Nāskakata nā ifi mapoa āfe ane Getsemaní ano nokonifo. Nānoxō Jesús aoxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Nono tsaokāfe. Ë Epa Nios Kīfiyotanō,” ato fani.

33 Akka Pedro iyota, Santiago* iyota, Juan iyota ato fani. Nāskaxō āfe yora meeni shināmitsakōyanā fekaxtekōiaito, **34** nāskakī ato yoini: “Ëfe yōshi shināmitsakōi napaiyaito ē meikai. Nono nētekāfe, akka mā oxaki,” ato fani.

35 Nāato askafata ori chaimashta Jesús ares kani. Nānoxō ratokonō mai chachipakefofā Apa Nios kīfikī iskafani: “Epa, ea mīa kexetiromakī ea kexefe ea reteaifono ē omiskōinōma. **36** Epa, mī keyokōi tāpiakī. Ea mīa ifipaikī ea mīa ifitiro ē omiskōinōma. Akka nā ē apaiyai keskafakīma nā mī ea amapaiyai keskafafe,” Apa fani.

37 Nāskata mā aoxō tāpimisfo ano oxō ūia oxafo ato fichitoshini. Nāskaxō Pedro yoini: “Simón, ¿mā mī oxamē? ¿Afeskakī mī pishta oxa tenetiro mamē?

38 Moikaxō Epa Nios kīfikāfe Satanás chakata mato chakafamapaiyai keskara axikakima. Chanīma, nā Epa Niospa mato amapaiyai keskara māto shinā mēraxō mā apaifikī mā atiroma. Akka māto yora pachikōikī,” ixō Jesús Pedro yoini.

* **14:33** Santiago āfe ane fetsa Jacobo ini.

39 Ato askafata anā kani Apa Nios kīfikai a yoitana keskafakī. **40** Nāskata anā oxō ato fichitoshini aoxō tāpimisfo oxfafono, oxa paemei fetsoafono, a Jesús ato yoiai keskara tāpikaxoma tsōa kemanima. **41** Nāato askafata anā ato makinoax kani orishtaxō Apa Nios kīfikai. Mā Apa Nios kīfitani oxō ato yoitoshini iskafakī: “¿Ai mā oxamē tenekōiyā? Moikāfe. Akka iskaratīa a ea ato achimaniyoai mā chaima oi kiki. Yora chakafāfe ea achifenōfo ato efe ikiki. **42** Fininīfōfākāfe nō kanō. Mā chaima oi kiki a ea ato achimaniyoai,” Jesús ato fani.

Jesús achinifo

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 Jesús ato yoiaino Judas nokoni, nā Judaspa Jesúsxō tāpifikatsaxakī, yorafā rasifo fe oni. Nā yorafā kenofoya ifi xatefoya fenifo, a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe, a xanīfo fet-safāferi ato nīchiafono. **44** Judaspa nā ato efeaito iskafakī ato yoiyoni: “A ē kokoki tsoo akaito ūkī koshi achirisafaxikāki metexkere axō iyotaxikāki,” ixō ato yoini.

45 Nāskata Judas mā Jesús ano nokoxō iskafakī yoini: “¿Maestro, mīmē?” ixō kokotoshini.

46 Nāskafaito ūkakī nā Judas fe foafāfe Jesús achinifo.

47 Akka Jesús achiaifāfe ūkī a aoxō tāpimis fētsa āfe keno chainipa tsekainīfōfā, a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfāfe ina paxteni. **48** Nāskakē Jesús yorafā yoini iskafakī: “¿Afeskai kenofoya ifi xatefoya mā oamē ea achiyoi oa ē yometso keskarakē? **49** Pena tii ē mato fe itiani Nios kīfiti pexefā mēraxō ē mato tāpimani, akka mākai ea

achipaimisma. Akka nā eōnoa yoikī kenenifo keskafakī mā ea achi,” ixō Jesús ato yoini.

⁵⁰ Ato askafaino aōxō tāpimisfo Jesús ōifaikani. Ichoi fetsenifo a makinoax.

⁵¹ Akka naetapa fistichi sabanānā rakoxō Jesús chīfafainaito ōikakī achinifo. ⁵² Akka achiaifono āfe sabanā potafaini chitoria ichoni.

Xanīfo finakōiafo ano Jesús iyonifo

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Nāskakē Jesús achikaxō iyonifo a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfāfe pexe ano. Nāskakē keyokōi anofistiax ichanānifo a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe a judeofāfe āto xanīfofo a Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfori ato fe inifo. ⁵⁴ Akka Pedro acho kakī chai ixō ōifoni. Nāskata a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfāfe pexe emāiti nokoni. Nānoax a Nios kīfiti pexefā kexemisfo fe chii ketefax ato fe yooni.

⁵⁵ A ato Nios kīfixomis xanīfofōfāfe a āto xanīfofinakōiafo fe iskai yoinānifo: “Afeskaxomāi nō pāranō na Jesús afara chakafara ixō retexiki. Akka afaakai chakafa nō nikaima,” inifo.

⁵⁶ Nāskafono yora ichapafāfe, “Na Jesús afara chakafaito nō ūia,” ixō pāraketsanifo. Askafafiakakī anoris yoiketsanifoma. Āa chanī fetsenifo.

⁵⁷ Askafafono ranāri fininīfōfākāta āa mekafakakī chakafakī fetsanifo iskafakakī: ⁵⁸ “Nō nikaino na feronāfake iskaita: ‘Na Nios kīfiti pexefā yorafāfe akafo ē pāofaxii. Nāskata tres nia oxata ē anā fetsafaxii, anā yorafāfe efeta akanima, eres fisti ē aki,’ ixō yoiaito nō nikaita.”

59 Askafakī yoifikakī tsōa anoris yoinifoma, ãa chanī fetsenifo.

60 Nãskafaifono a ato Nios kãfixomisfãfe ãto xanífãfe ato nãxpakīa niinãkafā iskafakī Jesús yôkani: “¿Mī kemamitsaimamē afamē na mîõnoa meka chaka yoiaifo?” ixō yoini.

61 Askafaino akka Jesús toxinima, pishtakai kemanima. Afianā a ato Nios kãfixomisfãfe ãto xanífãfe iskafakī yôkani: “¿Mîmē Cristo? ¿Nã Nios nipanakato ãfe Fakemē, mî?”

62 Askafaito nikakī Jesús kemani: “Êje, ëkña Niospa Fake. Akka mā ea õixii ëfe Epa ketaxamei ãfe pôya kayakai aõri ē tsãokē xanífo finakõia ëfe Epa fe. Askatari mā ea õixii nai kõi méranoax ē anã fotofaito,” Jesús ato fani.

63 Askafaito nikakī a Nios ato kãfixomisfãfe ãto xanífãfe ãfe rapati faxteni fetsafãfe tâpinõfo nã xanífo õitifishkikaito. Nãskaxõ ato yoini iskafakī: “Mã nõakõi nõ nikakī noko anã tsōa yoitiromaki nõ tâpinõ. **64** Mã mā nikakī na feronãfake ãfe mekapa Nios chakafakī mekafaito. Akka, ¿nõ afeskafaimē?” ato faito keyokõichi, “Nanõki,” fanifo.

65 Nãskakata mā fenexkaxõ ãfe femãñaki kemo mechoketsayanã koshaketsanifo iskafakī yoiyanã: “Tsōa mia koshamakī tâpipo noko yoixiki,” faifono, a Nios kãfiti pexefã kexemisfãferi fepasketsanifo.

“Ê Jesús õimisma,” Pedro ini

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-29)

66-67 Pedro pexefã emãiti ato fe tsaoano, nãno akiki a xanífo yonoxomis xomaya nokoni. Nãno ato fe chii ketefaax tsaoax yooaito õikī, iskafakī

yoini: “Mīri Nazarete anoax Jesús fe kafāsamis,” faino, ⁶⁸ akka Pedro iskafakī kemani: “Ēkai Jesús ūimisma. Ēkai afaa tāpiama tsoaraōnoa mī yoi,” fata, pexefā kāiti ano Pedro nasteinīfōfānaino, takara keonākafāni.

⁶⁹ Afianā nā xanīfo yonoxomis xomayato Pedro ūiki, nānoafo iskafakī ato yoini: “A na feronāfake Jesús fe rafemis ūikapo, a nā Jesús Nazarete anoa fe kafāsamis,” fani.

⁷⁰ Akka Pedro anā iskani: “Maa, ēkai Jesús fe rafemisma,” ini. Nāskaino nā anoafāfe anā Pedro yōakakī iskafanifo: “Chanīma, mīri Jesús fe rafemis. Mīri Galilea anoakī mī mekai nā Jesús mekai keskarakī,” faifono, ⁷¹ akka Pedro ato yoikī iskafani: “Ē mato pāraima, ē chanīaito ea Niospa omiskōimatiro. Niospa tāpia chanīmakōi ē mato yoi. Ēkai na Jesús ūimisma tsoaraōnoa mā yoi,” Pedro ato fani.

⁷² Pedro nāskaino anā takara keoinākafāni. Nāskaino Pedro shinātani nā Jesús iskafakī yoita keskara: “Taeyoi takara keofi rafeamano, ‘Ē Jesús ūimismara,’ mī ea faxii tres fakī,” ixō yoitano, nā shinātani Pedro shināmitsai oiakōini.

15

Pilato ano Jesús iyonifo

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Mā penaino a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo ichanānifo, a judeofāfe āto xanīfofo fe, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfori ato fe inifo. Nā xanīfo fetsafori a ato rafeafori ato fe inifo. Nāskakaxō Jesús metexkere akaxō iyokaxō Pilato inānifo. ² Mā iyoxō ināfono Pilato yōkani

iskafakī: “¿Mīmē judeofāfe xanīfo?” askafaito, Jesús kemanī: “Ēje, nā mī ea yoiai keskarakī,” Jesús fani.

³ Nāskaino nā ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofōfāfe āa pārakakī yōaketsanifo. ⁴ Nāskafaifono anā Pilato yōkaxō iskafakī yoini: “¿Mī ato kemaimamē mīōnoa afara chakafo yoifiaifono?”

⁵ Askafaito nikakī Jesús tooxanima. Nāskakē Pilato shināni iskafakī: “Kee, ¿afeskakī ea kemaimamē?” ixō shināni.

Pilato ato yoini Jesús retenōfo

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶ Akka Pascua fistatīa Pilato karaxa mēranoa nā xinia tii fisti rasi ato kāimapaoni māmāi askafakī feyafakatsaxakī. Nā yorafāfe kāimapaiyaifo ato kāimaxopaoni. ⁷ Akka nā karaxa mēra feronāfake āfe ane Barrabás ika ini. Nāato fetsafo feta yora retemis ini nā āto xanīfo ato pōtapaikī. ⁸ Akka yorafō fenifo. Mā fēkaxō Pilato yōkanifo māmāi askafakī feyafakatsaxakakī.

⁹ Askafaifono Pilato ato kemanī: “¿Mā fichipaimē judeofāfe āto xanīfo ē kāimanō?” ato fani.

¹⁰ Akka Pilato tāpini a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofōfāfe Jesús chakafakī mekafaifono anā yorafāfe noko nikakanimara ikaxō, nāskakaxomāi akiki efekaxō ināfono. ¹¹ Akka a ato Nios kīfixomis āto xanīfofōfāfe fāsikōi yorafōmekamanifo: “¡Noko Barrabás kāimaxōfe!” ikaxō Pilato yoinifo.

¹² Askafaifono Pilato ato yōkani: “Akka, ¿na judeofāfe āto xanīfora mā fai ē afeska fatiromē?” ato faito, ¹³ kemakakī fāsikōi iskafanifo: “¡Mastafe!” fanifo keyokōichi.

14 Askafaifono Pilato ato yoini iskafakī: “Akka, ḡna feronāfāke afaa chakafamē?” ato faino, anā fāsikōi mekainīfofānifo: “¡Mastafe!” fanifo.

15 Nāskafaifono yorafāfe sharakōi fanōfo Pilato ato Barrabás kāimaxoni. Nāskata mā Jesús ato koshamata, ato nīchixoní ifi cruz ikaki mastatanōfo.

16 Nāskakē sorarofāfe xanīfāfe pexe emāiti Jesús iyónifo, nānoax sorarofo ichanānifo. **17** Nāskakaxō ãfe rapati pēkakaxō, rapati ōshi nana safemanifo, moxa maiti fakaxori maimanifo. **18** Nāskakaxō fāsikōi mekafanifo iskafakakī: “¡Aicho, mīfi jude-ofāfe ãto xanīfo!” ikaxō kaxemetsama fanifo.

19 Nāskatari tafa xatenē mapoki koshaketsayanā akiki kemo mechoketsanifo. Nāskakata akiki ratokonō mai chachipakefōfā kaxemetsama fanifo. **20** Nāskai mā akiki kaxemetsamakaxō a rapati ōshi nana safemanafo fīakaxō ãfenākōi safemanifo. Nāskakaxō iyónifo mā ifi cruz ikaki mastafokakī.

Jesús ifi cruz ikaki mastanifo

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

21 Mā Jesús iyoifokakī feronāfake Cirene anoa fichinifo, ãfe ane Simón. Alejandro feta Rufo ãto apa ini. Pexe rasi pasotai inoax oaito, fichikaxō yoinifo iskafakakī: “Na Jesús ãfe cruz foxōikafe,” fanifo.

22 Nāskaxō Jesús iyónifo ãfe ane Gólgota ano. Æfe ane fetsa Mapo Xao fanifo. **23** Nānoxō fimi ene osia mokakōi Jesús ayamapainifo. Akka Jesús ayakaspani. **24** Nāskafakaxō mastanifo. Mā mastakanax sorarofo makex tokoroya kaxenifo. Nā potakī kanāto ãfe rapati fīani. Nāskafakaxō keyofīanifo.

²⁵ Rama xini keyaino Jesús mastanifo. ²⁶ Mā mastakaxō a mānão tafaraki kenenifo iskafakakī: “Judeofāfe ãto Xanīfokōi,” ikaxō a mānão kenenifo. ²⁷ Nāskakaxō Jesús yafi yometso raferi mastanifo, fetsa ãfe pōya kayakai aõri ata, fetsari ãfe pōya mishkiori anifo. ²⁸ Afetīama aõnoa yoikī keneyonifo iskafakī yoinifo: “Nā yora chakakōifo keskarakōi ixō aõnoa yoixikani,” ikaxō kenenifo. Chanīmakōi. Nāskakōi fanifo aõnoa yoikakī.

²⁹ Nā ano finōfāifāfe īchayanā ãto mapo rafe rafe ayanā iskafanifo: “Iskafakī mī yoinis: ‘Nā anoxō Nios kīfiti pexefā ë pāo axii. Nāskaxō tres nia oxata ë anā axii,’ ixō mī yoinis. ³⁰ Mī ifimetiro makī mīa ifimefe na ifi cruz ikakinoax fotopakekafāfe,” faifono, ³¹ nāskarifakī a ato Nios kīfixomisfāfe ãto xanīfofo feta a Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfāfe askafanifo akiki kaxemetsampaikakī. Nāskax ãa ranā yoinākani iskanifo: “Nato fetsafo ififikatsaxakī, akka aakai ifimeima. ³² A na Cristo israelifāfe ãto xanīfo, iskaratīa nō ūipanā afeskai ifi cruz ikakinoax fotopakekafanimamē, nāskaito nō chanīmara faikai,” ikaxō, nā ayafi mastafori īchaketsanifo.

Jesús nani

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³ Nāskata xini keya nā mai tio fakishifākōitani. Nāskax mā xini kaino anā penani. ³⁴ Nāno xini rakano fāsikōi Jesús kenani iskai: “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” fani. Nōko mekapa iskafakī yoini: “Efe Nios, efe Nios, ¿afeskakī mī ea potaimē?” fani.

35 Nāskaito nā ano niafāfe nikakakī iskafanifo: “Nikakapo, nā ato Niospa meka yoipaoni Elías kenai kiki,” fanifo.

36 Nāskaito nikafaini nānoa fetsa ichoni xapo keskara fiikai. Nā xapo keskara fimi ene kachaki momoxō tafa xate kaxkexō akiki nētaxō ayamapaini, iskafakī ato yoiyanā: “Enekāfe nō ūinō Elías oi kiki fotomaniyoi,” ixō ato yoini.

37 Nāskakē Jesús fāsikōi eaita nani. **38** Nāskakē sama nami Nios kīfiti pexefā mēranoax naki rafekōi faxtepakekfāni fomākīanoax. **39** Nāskaito ūikī nā soraro xanīfāfe Jesús eaita naito ūikī chaimashta nīxō iskafakī yoini: “Chanīma, na feronāfake Niospa Fake ika.”

40 Askatari kērofāferi chai nikaxō ūinifo. Nānō ato fe María Magdalenari ini, María fetsari ini, Jacobo feta José ãto afa ini. Saloméri ato fe ini.

41 Nā kērofāfe Jesús chīfamisfo inifo, pimaxikakī Jesús Galilea ano ikano. Nānori kēro fetsafo inifo, Jerusalén anoax afe foitaxakakī.

*Jesús makex kini mēra maifanifo
(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)*

42 Penama safaro ikaino judeofāfe itipinīfapaonifo, nā safaromāi ãto teneti penakē, nā yātapake **43** José oni, nā Joséri judeofāfe ãto xanīfo. Nāato Nios xanīfo manapaoni, nā José finakōixō Pilato ano ikikaixō Jesús ãfe yora yōkani.

44 Askafakī yōkaito nikai Pilato rateni, “¿Mā Jesús naamē?” ikax. Nāskaxō soraro xanīfo kenani yōkaxiki mā Jesús naamakī. **45** Nāskafaito soraro xanīfāfe yoini: “Mā naakīa,” faito, Pilato Jesús ãfe yora José ināni. **46** Nāskakē José sama sharakōi fixō

nā samapa Jesús ãfe yora rakoni. Nāskaxō a makex kini fanifo mēra rātani. Nāskaxō makexefanē nā kini feponi. ⁴⁷ Akka María Magdalena feta María José ãfe afa nā maifaafo anoxō õinifo.

16

Jesús otoni

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Mā pena teneti finōano María Magdalena ikaino, María fetsa Jacobo ãfe afa ikaino, Salomé ikaino, nā tiito pirofomā fonifo, Jesús ãfe yora raish akī foxikaki. ² Fakishparikōi fonifo mā pena teneti finōano nāskanax a Jesús maia ano nokonifo, mā xini keyaino. ³ Mā nokokanax āa ranā yoinākani iskanifo: “¿Tsōa na kini anoa tokiri noko fēpexotiromē?” ikanax yoinānifo.

⁴ Akka õiafo a kini aõ fepoitafo a tokirinīfā, mā fepekemea ini, anā fepoa inima. ⁵ Nāskakē nā kini mēra ikifaikakī õiafo. Nā kini mēra naetapa tsaoa ini, nā nōko pōya kayakai aõri. Rapati chainipa oxokōi safeax, nāskaito õikani ratekōinifo. ⁶ Nāskaifono nāato ato yoini iskafakī:

“Rateyamakāfe, Jesús Nazarete anoa mā fe-naikai nā ifi cruz ikaki mastaitafo mā otoaki anā nonomaki. Õikapo a rātaitafo ano. ⁷ Fokaxō aõxō tāpimisfo yoitakāfe, Pedrori yoikakī mā nokoamanu nā Galilea ano nokoi taei kai kiki. Nā mato yoifafaina keskara nārixō mā õikaikai,” ixō ato yoiaino, ⁸ nāskakē nā kērofo fonifo nā kini anoax ato yoiaito nikafaikani. Ratei choayanā ato yoinifoma, mesemāiakaki.

*Jesús María Magdalenaki nokoni
(Jn. 20.11-18)*

⁹ Mā pena nomīkonō fakishpari Jesús otoitaxaki, María Magdalenaki nokoi taeni, nā María makinoa siete niafaka yōshi chakafo Jesús pōtani.
¹⁰ Nāato kaxō a afe rafemisfo ato yoikai kani a ōia keskara. Kaxō ato ōia shināmitsakani oiaifāfe ato ūini. ¹¹ “Mā nōko Ifo Jesús otoakī mē ūiaki,” ixō ato yoiaito, tsōa chanīmara fanima.

*Jesús aōxō tāpimis rafeki nokoni
(Lc. 24.13-35)*

¹² Mā askata fetsa keskarax Jesús aōxō tāpimis rafeki nokoni fāi foaifono. ¹³ Nā rafetari a afe rafemisfo yoifokani fonifo. “Mā nō Jesús ūiaki,” ato faifono, tsōa ato nikanima.

*Jesús aōxō tāpimisfo yoini aōxō keyokōi
yoifofāsafatanōfo*

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴ Nāskata chipo Jesús aōxō tāpimis oncefoki nokoni, mīsa ano tsaoxō piaifono. Mā atoki nokoxō iskafakī ato yoini: “¿Afeskakī mā ato chanīmara famamē mē otofiano nā ea ūiaifāfe mato yoiaifono?” ¹⁵ Nāskaxō ato yoikī iskafani: “Nā mai tio ano fokaxō na meka shara eōnoa keyokōi ato yoitakāfe mē otoakī āto chaka ato soaxoxiki efe ūpaxanōfo. ¹⁶ Akka na meka shara chanīmara fakanax, faka mēra iki maotisameax ēfe Epa Nios fe nīpanakafo. Akka na meka shara eōnoa chanīmara fayamakanax, nāfo omiskōipakenakafo. ¹⁷ Akka nā ea chanīmara faifāfe, ēfe aneōxō ato makinoa niafaka yōshi chakafo potatirofo. Nāskakanax meka fena sharapa mekatirofo. ¹⁸ Nāskakaxō rono tsomatirofo nāskakaxori rao

paekōi ayakanax afeskatirofoma. A isinī ikaifori ato ramāifono sharatirofo," ixō Jesús ato yoini.

*Jesús nai mēra kani
(Lc. 24.50-53)*

¹⁹ Nāskafakī ato yoita, nōko Ifo Jesús ronoinākafāni nai mēra kai. Mā nai mēra kaax Apa Nios ketaxamei tsaoni afe xanīfokōi ixiki.

²⁰ Mā Jesús nai mēra kaano aõxõ tāpimisfo fonifo. Nā mai tio anoafó aõnoa meka shara yoifokani afe nīpaxanõfo. Nōko Ifāfe ato axõfaino aõxõ aõnoa meka shara yoikōinifo, tsōa atiroma keskafakī aõxõ afama mīshtifori fanifo. Nā tii.

**Niospa meka fena Jesucristoõnoa
New Testament in Yaminahua (PE:yaa:Yaminahua)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yaminahua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yaminahua [yaal], Peru

Copyright Information

© 2008, Bible League International. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaminahua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6c7b7ce2-9d87-5405-91e6-71ce1387adcc